

Belgische Senaat

Gewone Zitting 2014-2015

6-7

Plenaire vergaderingen
Vrijdag 5 december 2014

Namiddagvergadering

Handelingen

Sénat de Belgique

Session ordinaire 2014-2015

Annales

Séances plénières

Vendredi 5 décembre 2014

Séance de l'après-midi

6-7

De **Handelingen** bevatten de integrale tekst van de redevoeringen in de oorspronkelijke taal. Deze tekst werd goedgekeurd door de sprekers. De vertaling – *cursief gedrukt* – verschijnt onder de verantwoordelijkheid van de dienst Verslaggeving. Van lange uiteenzettingen is de vertaling een samenvatting.

De nummering bestaat uit het volgnummer van de legislatuur sinds de hervorming van de Senaat in 1995, het volgnummer van de vergadering en de paginering.

Voor bestellingen van Handelingen en Vragen en Antwoorden van Kamer en Senaat:
Dienst Publicaties Kamer van volksvertegenwoordigers, Natieplein 2 te 1008 Brussel, tel. 02/549.81.95 of 549.81.58.

Deze publicaties zijn gratis beschikbaar op de websites van Senaat en Kamer:
www.senate.be www.dekamer.be

Abréviations – Afkortingen

CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
cdH	centre démocrate Humaniste
Ecolo	Écologistes confédérés pour l'organisation de luttes originales
MR	Mouvement réformateur
N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Open Vld	Open Vlaamse liberalen en democraten
PS	Parti Socialiste
sp.a	socialistische partij anders
VB	Vlaams Belang

Les **Annales** contiennent le texte intégral des discours dans la langue originale. Ce texte a été approuvé par les orateurs. Les traductions – *imprimées en italique* – sont publiées sous la responsabilité du service des Comptes rendus. Pour les interventions longues, la traduction est un résumé.

La pagination mentionne le numéro de la législature depuis la réforme du Sénat en 1995, le numéro de la séance et enfin la pagination proprement dite.

Pour toute commande des Annales et des Questions et Réponses du Sénat et de la Chambre des représentants: Service des Publications de la Chambre des représentants, Place de la Nation 2 à 1008 Bruxelles, tél. 02/549.81.95 ou 549.81.58.

Ces publications sont disponibles gratuitement sur les sites Internet du Sénat et de la Chambre:
www.senate.be www.lachambre.be

Inhoudsopgave	Sommaire
Regeling van de werkzaamheden.....6	Ordre des travaux.....6
Voorstel tot wijziging van artikel 19 van het reglement van de Senaat, wat de samenstelling van de commissies betreft (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-106).....7	Proposition de modification de l'article 19 du règlement du Sénat en ce qui concerne la composition des commissions (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-106).....7
Voorstel tot wijziging van de artikelen 19, 21, 25 en 66 van het reglement van de Senaat, om het systeem van de vaste plaatsvervangers op te heffen (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-107).....7	Proposition de modification des articles 19, 21, 25 et 66 du règlement du Sénat visant à la suppression du système de la suppléance nominative (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-107).....7
Voorstel tot wijziging van artikel 79 van het reglement van de Senaat, met betrekking tot het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-108).....7	Proposition de modification de l'article 79 du règlement du Sénat en ce qui concerne le comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-108).....7
Algemene bespreking.....7	Discussion générale.....7
Bespreking van het enig artikel van het voorstel tot wijziging van artikel 19 van het reglement van de Senaat, wat de samenstelling van de commissies betreft (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-106).....10	Discussion de l'article unique de la proposition de modification de l'article 19 du règlement du Sénat en ce qui concerne la composition des commissions (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-106).....10
Bespreking van de artikelen van het voorstel tot wijziging van de artikelen 19, 21, 25 en 66 van het reglement van de Senaat, om het systeem van de vaste plaatsvervangers op te heffen (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-107).....10	Discussion des articles de la proposition de modification des articles 19, 21, 25 et 66 du règlement du Sénat visant à la suppression du système de la suppléance nominative (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-107).....10
Bespreking van het enig artikel van het voorstel tot wijziging van artikel 79 van het reglement van de Senaat, met betrekking tot het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-108).....10	Discussion de l'article unique de la proposition de modification de l'article 79 du règlement du Sénat en ce qui concerne le comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-108).....10
Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag betreffende de noodzakelijke samenwerking tussen de federale culturele en wetenschappelijke instellingen en de Gemeenschappen (en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) en de toekomst van het cultureel beleid in dit land (van de heer Bert Anciaux, de dames Ingrid Lieten, Katia Segers en Güler Turan, de heer Bart Van Malderen, de dames Véronique Jamoulle en Anne Lambelin, de heer Philippe Mahoux, mevrouw Christie Morreale, de heer Patrick Prévot, de dames Christiane Vienne, Olga Zrihen en Petra De Sutter, de heer Philippe Henry, de dames Elisabeth Meuleman, Hélène Ryckmans en Cécile Thibaut, de heren Wouter Van Besien, Christophe Bastin en Bertin Mampaka Mankamba en mevrouw Véronique Waroux; Stuk 6-109).....10	Demande d'établissement d'un rapport d'information concernant la nécessaire collaboration entre, d'une part, les institutions culturelles et scientifiques fédérales et, d'autre part, les Communautés (et la Région de Bruxelles-Capitale) et concernant l'avenir de la politique culturelle dans notre pays (de M. Bert Anciaux, Mmes Ingrid Lieten, Katia Segers et Güler Turan, M. Bart Van Malderen, Mmes Véronique Jamoulle et Anne Lambelin, M. Philippe Mahoux, Mme Christie Morreale, M. Patrick Prévot, Mmes Christiane Vienne, Olga Zrihen et Petra De Sutter, M. Philippe Henry, Mmes Elisabeth Meuleman, Hélène Ryckmans et Cécile Thibaut, MM. Wouter Van Besien, Christophe Bastin et Bertin Mampaka Mankamba et Mme Véronique Waroux ; Doc. 6-109).....10
Bespreking.....10	Discussion.....10
Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag betreffende de noodzakelijke samenwerking tussen de federale overheid en de Gemeenschappen inzake de gezamenlijke aanpak in de strijd tegen kinderarmoede in ons land (van de heer Bert Anciaux, de dames Ingrid Lieten, Katia Segers en Güler Turan, de heer Bart Van Malderen, de dames Véronique Jamoulle en Anne Lambelin, de heer Philippe Mahoux, mevrouw Christie Morreale, de heer Patrick Prévot, de dames Christiane Vienne, Olga Zrihen, Petra De Sutter, Elisabeth	Demande d'établissement d'un rapport d'information concernant la nécessaire collaboration entre l'autorité fédérale et les Communautés en vue de développer une approche commune dans la lutte contre la pauvreté infantile dans notre pays (de M. Bert Anciaux, Mmes Ingrid Lieten, Katia Segers et Güler Turan, M. Bart Van Malderen, Mmes Véronique Jamoulle et Anne Lambelin, M. Philippe Mahoux, Mme Christie Morreale, M. Patrick Prévot, Mmes Christiane Vienne,

Meuleman en Hélène Ryckmans, de heren Wouter Van Besien, Christophe Bastin en Bertin Mampaka Mankamba en mevrouw Véronique Waroux; Stuk 6-111).....	12	Olga Zrihen, Petra De Sutter, Elisabeth Meuleman et Hélène Ryckmans, MM. Wouter Van Besien, Christophe Bastin et Bertin Mampaka Mankamba et Mme Véronique Waroux ; Doc. 6-111)	12
Bespreking.....	12	Discussion.....	12
Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag over de manier waarop normatieve Europese teksten in Belgisch recht moeten worden omgezet wanneer zij aangelegenheden betreffende die onder de gedeelde bevoegdheid van de federale overheid en de Gewesten vallen (van de heer Philippe Mahoux, de dames Nadia El Yousfi, Latifa Gahouchi, Véronique Jamouille, Anne Lambelin en Christie Morreale, de heer Patrick Prévot, de dames Christiane Vienne en Olga Zrihen, de heer Bert Anciaux, de dames Ingrid Lieten, Katia Segers en Güler Turan, de heren Bart Van Malderen, Christophe Bastin en Bertin Mampaka Mankamba en mevrouw Véronique Waroux; Stuk 6-115)	13	Demande d'établissement d'un rapport d'information sur la manière de transposer en droit belge des textes normatifs européens lorsque ceux-ci font l'objet d'une compétence partagée entre le fédéral et les Régions (de M. Philippe Mahoux, Mmes Nadia El Yousfi, Latifa Gahouchi, Véronique Jamouille, Anne Lambelin et Christie Morreale, M. Patrick Prévot, Mmes Christiane Vienne et Olga Zrihen, M. Bert Anciaux, Mmes Ingrid Lieten, Katia Segers et Güler Turan, MM. Bart Van Malderen, Christophe Bastin et Bertin Mampaka Mankamba et Mme Véronique Waroux ; Doc. 6-115)	13
Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag over de impact van het milieubeleid op de volksgezondheid, in het bijzonder met betrekking tot het gebruik van toxische producten of producten die toxisch worden beschouwd in het licht van de Europese normatieve teksten en de omzetting ervan in Belgisch recht, met name in het preventiebeleid (van de heer Philippe Mahoux, de dames Nadia El Yousfi, Latifa Gahouchi, Véronique Jamouille, Anne Lambelin en Christie Morreale, de heer Patrick Prévot, de dames Christiane Vienne, Olga Zrihen, Ingrid Lieten, Katia Segers en Güler Turan, de heren Bart Van Malderen, Christophe Bastin en Bertin Mampaka Mankamba, mevrouw Véronique Waroux en de heer Bert Anciaux; Stuk 6-117).....	13	Demande d'établissement d'un rapport d'information sur l'impact sur la Santé publique des politiques environnementales, particulièrement en ce qui concerne l'utilisation de produits toxiques ou considérés comme toxiques au regard des textes normatifs européens et de leur traduction en droit belge, notamment dans les politiques de prévention (de M. Philippe Mahoux, Mmes Nadia El Yousfi, Latifa Gahouchi, Véronique Jamouille, Anne Lambelin et Christie Morreale, M. Patrick Prévot, Mmes Christiane Vienne, Olga Zrihen, Ingrid Lieten, Katia Segers et Güler Turan, MM. Bart Van Malderen, Christophe Bastin et Bertin Mampaka Mankamba, Mme Véronique Waroux et M. Bert Anciaux ; Doc. 6-117)	13
Bespreking.....	13	Discussion.....	13
Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag betreffende een onderzoek van de mogelijkheden voor een wettelijke regeling van meeouderschap (van de heer Jean-Jacques De Gucht, mevrouw Ann Brusseel, de heer Rik Daems, de dames Martine Taelman en Annick De Ridder, de heer Karl Vanlouwe, mevrouw Lieve Maes, de heren Pol Van Den Driessche, Jan Peumans, Piet De Bruyn, Andries Gryffroy en Jan Van Esbroeck, de dames Cathy Coudyser en Miranda Van Eetvelde, de heren Jan Becaus, Wilfried Vandaele en Jean-Paul Wahl, mevrouw Valérie De Bue, de heer Olivier Destrebecq, mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Philippe Mahoux, de dames Olga Zrihen, Latifa Gahouchi, Nadia El Yousfi, Christiane Vienne, Anne Lambelin en Christie Morreale, de heren Patrick Prévot en Bert Anciaux, de dames Ingrid Lieten, Katia Segers en Güler Turan, de heer Bart Van Malderen, mevrouw Petra De Sutter, de heer Philippe Henry, de dames Elisabeth Meuleman, Hélène Ryckmans en Cécile Thibaut en de heer Wouter Van Besien; Stuk 6-98).....	15	Demande d'établissement d'un rapport d'information concernant l'examen des possibilités de créer un régime légal de coparentalité (de M. Jean-Jacques De Gucht, Mme Ann Brusseel, M. Rik Daems, Mmes Martine Taelman et Annick De Ridder, M. Karl Vanlouwe, Mme Lieve Maes, MM. Pol Van Den Driessche, Jan Peumans, Piet De Bruyn, Andries Gryffroy et Jan Van Esbroeck, Mmes Cathy Coudyser et Miranda Van Eetvelde, MM. Jan Becaus, Wilfried Vandaele et Jean-Paul Wahl, Mme Valérie De Bue, M. Olivier Destrebecq, Mme Brigitte Grouwels, M. Philippe Mahoux, Mmes Olga Zrihen, Latifa Gahouchi, Nadia El Yousfi, Christiane Vienne, Anne Lambelin et Christie Morreale, MM. Patrick Prévot et Bert Anciaux, Mmes Ingrid Lieten, Katia Segers et Güler Turan, M. Bart Van Malderen, Mme Petra De Sutter, M. Philippe Henry, Mmes Elisabeth Meuleman, Hélène Ryckmans et Cécile Thibaut et M. Wouter Van Besien ; Doc. 6-98)	15
Bespreking.....	15	Discussion.....	15
Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag over de omzetting van het recht van de Europese Unie in Belgisch recht (van de heren Philippe Mahoux en		Demande d'établissement d'un rapport d'information sur la transposition du droit de l'Union européenne en droit belge (de MM. Philippe Mahoux et Steven	

Steven Vanackere, de dames Olga Zrihen, Latifa Gahouchi, Nadia El Yousfi, Christiane Vienne, Anne Lambelin en Christie Morreale, de heer Patrick Prévot, de dames Véronique Jamouille en Karin Brouwers, de heren Johan Verstreken, Karl Vanlouwe, Jan Van Esbroeck, Pol Van Den Driessche en Bert Anciaux, de dames Ingrid Lieten, Katia Segers en Güler Turan, de heren Bart Van Malderen en François Desquesnes, mevrouw Véronique Waroux en de heren Christophe Bastin en Bertin Mampaka Mankamba; Stuk 6-131)17	Vanackere, Mmes Olga Zrihen, Latifa Gahouchi, Nadia El Yousfi, Christiane Vienne, Anne Lambelin et Christie Morreale, M. Patrick Prévot, Mmes Véronique Jamouille et Karin Brouwers, MM. Johan Verstreken, Karl Vanlouwe, Jan Van Esbroeck, Pol Van Den Driessche et Bert Anciaux, Mmes Ingrid Lieten, Katia Segers et Güler Turan, MM. Bart Van Malderen et François Desquesnes, Mme Véronique Waroux et MM. Christophe Bastin et Bertin Mampaka Mankamba ; Doc. 6-131) 17
Bespreking.....18	Discussion..... 18
Dotatie van de Senaat – Uitgaven van het dienstjaar 2013 en begrotingsvooruitzichten voor het dienstjaar 2015 (Stuk 6-119).....21	Dotation du Sénat – Dépenses de l'exercice 2013 et prévisions budgétaires pour l'exercice 2015 (Doc. 6-119).....21
Bespreking.....21	Discussion.....21
Inoverwegingneming van voorstellen30	Prise en considération de propositions..... 30
Stemmingen.....30	Votes..... 30
Voorstel tot wijziging van artikel 19 van het reglement van de Senaat, wat de samenstelling van de commissies betreft (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-106).....30	Proposition de modification de l'article 19 du règlement du Sénat en ce qui concerne la composition des commissions (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-106) 30
Voorstel tot wijziging van de artikelen 19, 21, 25 en 66 van het reglement van de Senaat, om het systeem van de vaste plaatsvervangers op te heffen (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-107)30	Proposition de modification des articles 19, 21, 25 et 66 du règlement du Sénat visant à la suppression du système de la suppléance nominative (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-107) 30
Voorstel tot wijziging van artikel 79 van het reglement van de Senaat, met betrekking tot het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-108).....30	Proposition de modification de l'article 79 du règlement du Sénat en ce qui concerne le comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-108)..... 30
Dotatie van de Senaat – Uitgaven van het dienstjaar 2013 en begrotingsvooruitzichten voor het dienstjaar 2015 (Stuk 6-119).....31	Dotation du Sénat – Dépenses de l'exercice 2013 et prévisions budgétaires pour l'exercice 2015 (Doc. 6-119)..... 31
Verzoek tot het opstellen van een informatieverslag betreffende een onderzoek van de mogelijkheden voor een wettelijke regeling van meedouderschap (Stuk 6-98).....31	Demande d'établissement d'un rapport d'information concernant l'examen des possibilités de créer un régime légal de coparentalité (Doc. 6-98)..... 31
Verzoek tot het opstellen van een informatieverslag over de omzetting van het recht van de Europese Unie in Belgisch recht (Stuk 6-131).....31	Demande d'établissement d'un rapport d'information sur la transposition du droit de l'Union européenne en droit belge (Doc. 6-131) 31
Regeling van de werkzaamheden32	Ordre des travaux..... 32
Berichten van verhindering32	Excusés 32
Bijlage	Annexe
Naamstemmingen.....33	Votes nominatifs 33
In overweging genomen voorstellen35	Propositions prises en considération 35
Grondwettelijk Hof – Arresten.....41	Cour constitutionnelle – Arrêts 41
Instituut voor Gerechtelijke Opleiding.....42	Institut de formation judiciaire..... 42
Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten42	Comité Permanent de Contrôle des services de renseignements et de sécurité..... 42

Voorzitster: mevrouw Christine Defraigne

(De vergadering wordt geopend om 14.30 uur.)

Regeling van de werkzaamheden

De voorzitter. – Is iedereen het eens met de agenda die het Bureau heeft opgesteld en die samen met een addendum werd rondgestuurd?

(Instemming)

Op de agenda staat als eerste punt een mededeling van de eerste minister, gevolgd door een debat. Om dwingende familiale redenen kan de eerste minister vanmiddag niet aanwezig zijn. Minister Jamar vertegenwoordigt vandaag de regering.

De heer Hervé Jamar, minister van Begroting, belast met de Nationale Loterij. – *De eerste minister betreurt het dat hij niet aanwezig kan zijn wegens dwingende familiale redenen die ik hier niet kan uiteenzetten.*

Het komt de Senaat uiteraard toe zijn werkzaamheden te organiseren. De eerste minister vraagt mij u te laten weten dat hij ter beschikking staat van de Senaat om op de eerst mogelijke datum de geplande mededeling te doen. Hij zal u de komende uren hierover meer informatie kunnen verstrekken.

Ik dank u voor uw begrip en uw welwillendheid.

De voorzitter. – *De Senaat geeft inderdaad blijk van begrip voor de redenen die de eerste minister beletten om hier aanwezig te zijn. Persoonlijk en in naam van de voltallige assemblee dank ik u voor uw aanwezigheid, die een uiting is van uw waardering voor onze werkzaamheden.*

Ik stel voor dat we de vergadering schorsen en het Bureau samenroepen, zodat we de volgorde van onze werkzaamheden voor vandaag kunnen vastleggen.

Onze assemblee moet zich uitspreken over de agenda en we moeten een beslissing nemen over de voortzetting van onze vergadering van deze namiddag en het verdere verloop van onze werkzaamheden.

Er wordt voorgesteld dat de eerste minister zodra het mogelijk is naar onze assemblee komt, zodat we dit debat kunnen houden. Ik neem daarvan alleszins akte.

Om praktische redenen is het misschien beter dat de fractievoorzitters en het Bureau eerst overleggen.

Ik stel dus een korte schorsing van de vergadering voor, zodat het Bureau zich kan buigen over de organisatie van onze werkzaamheden. (Instemming)

(De vergadering wordt geschorst om 14.35 uur. Ze wordt hervat om 15.00 uur.)

De voorzitter. – Het Bureau stelt voor om vandaag alle agendapunten, behalve het eerste, af te handelen en later een vergadering bijeen te roepen waarop de eerste minister zijn verklaring zal afleggen.

Présidence de Mme Christine Defraigne

(La séance est ouverte à 14 h 30.)

Ordre des travaux

Mme la présidente. – *Tout le monde approuve-t-il l'ordre du jour établi par le Bureau et l'addendum qui ont été distribués ?*

(Assentiment)

Notre ordre du jour commence par une communication du Premier ministre, suivie d'un débat. Le Premier ministre est absent pour raisons familiales urgentes. Le gouvernement sera, aujourd'hui, représenté par le ministre Jamar.

M. Hervé Jamar, ministre du Budget, chargé de la Loterie nationale. – *Le premier ministre regrette de ne pouvoir être présent pour des raisons familiales impérieuses qu'il ne m'appartient pas d'expliquer ici.*

Il revient bien entendu au Sénat d'organiser ses travaux. Le premier ministre me demande de vous faire savoir qu'il est à la disposition du Sénat de manière à vous lire, à la première date possible, la communication prévue. Il sera en mesure de vous apporter de plus amples informations à cet égard dans les prochaines heures.

Je vous remercie pour votre compréhension et votre humanité.

Mme la présidente. – *Le Sénat fait bien entendu preuve de compréhension et d'humanité à l'égard des raisons qui empêchent le premier ministre d'être présent. À titre personnel et au nom de toute l'assemblée, je vous remercie pour votre présence qui marque votre considération pour nos travaux.*

Je propose de suspendre la séance et de convoquer le Bureau, de manière à ce que nous puissions fixer l'ordre du jour.

Il importe que l'assemblée se prononce sur l'ordre des travaux et que nous décidions de la poursuite de notre réunion de cet après-midi et de la suite de nos travaux.

Il est proposé que le premier ministre vienne dès que possible dans notre assemblée, de manière à ce que nous puissions avoir ce débat. J'en prends en tout cas acte.

Il est peut-être préférable, pour des raisons pratiques, que le Bureau se réunisse et que les présidents de groupe se concertent.

Je vous propose donc une brève suspension de séance afin de réunir le Bureau qui se penchera sur l'organisation de nos travaux. *(Assentiment)*

(La séance, suspendue à 14 h 35, est reprise à 15 h 00.)

Mme la présidente. – *Le Bureau propose de traiter aujourd'hui l'ordre du jour dans son ensemble, à l'exception du premier point, et de convoquer l'Assemblée à une date ultérieure pour entendre la communication du Premier ministre.*

We gaan dus over tot de andere punten op onze agenda. De diensten van de Senaat en die van de Kanselarij zullen samen een datum vastleggen waarop we de verklaring van de eerste minister kunnen horen en het debat kunnen voeren. Ik hoop dat het nog vóór Kerstmis kan, maar dat hangt niet van ons af.

Ik wens de eerste minister te laten weten dat wij hem het allerbeste wensen.

Voorstel tot wijziging van artikel 19 van het reglement van de Senaat, wat de samenstelling van de commissies betreft (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-106)

Voorstel tot wijziging van de artikelen 19, 21, 25 en 66 van het reglement van de Senaat, om het systeem van de vaste plaatsvervangers op te heffen (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-107)

Voorstel tot wijziging van artikel 79 van het reglement van de Senaat, met betrekking tot het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-108)

Algemene bespreking

De voorzitter. – Ik stel voor deze wetsvoorstellen samen te bespreken. (*Instemming*)

De heren Vanlouwe en Wahl verwijzen naar hun schriftelijk verslag.

De heer Philippe Mahoux (PS). – *Wij zullen ons niet verzetten tegen de wijziging van de samenstelling van de commissies, die we in de commissie hebben goedgekeurd.*

Ik wil het echter nog even hebben over de reden van deze wijziging die, indien onze assemblee logisch zou werken, misschien niet nodig geweest zou zijn.

Thans telt de Senaat drie commissies en een Adviescomité voor de Europese Aangelegenheden. Het reglement bepaalt dat elke senator deel moet uitmaken van een commissie. Men wou het aantal commissies absoluut tot drie beperken. Bijgevolg moet het aantal commissieleden verhoogd worden opdat elk parlementslid deel zou kunnen uitmaken van een commissie.

Aangezien alle senatoren van plan zijn ten volle hun medewerking te verlenen aan alle bevoegdheden van de Senaat en er maar drie commissies zijn, begrijp ik dat de regels moeten worden gewijzigd, maar dat houdt een wijziging in van het systeem-D'Hondt op het vlak van het stemrecht. Deze uitzondering op de algemene regel is belangrijk. Ik denk niet dat dit zich in deze assemblee of in andere assemblees al heeft voorgedaan.

Ik begrijp nog niet volledig welke logica aan de basis ligt van deze wil om het aantal commissies te beperken tot drie. Dat

Nous allons donc passer aux autres points figurant à l'ordre du jour. Des contacts seront pris entre les services du Sénat et la Chancellerie afin de fixer une date à laquelle nous pourrions entendre la déclaration du premier ministre et organiser le débat. J'espère que cela pourra être le cas avant Noël, mais la question ne dépend pas de nous.

Je voudrais que l'on transmette au premier ministre nos chaleureux souhaits.

Proposition de modification de l'article 19 du règlement du Sénat en ce qui concerne la composition des commissions (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-106)

Proposition de modification des articles 19, 21, 25 et 66 du règlement du Sénat visant à la suppression du système de la suppléance nominative (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-107)

Proposition de modification de l'article 79 du règlement du Sénat en ce qui concerne le comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-108)

Discussion générale

Mme la présidente. – Je vous propose de joindre la discussion de ces propositions de loi. (*Assentiment*)

MM. Vanlouwe et Wahl se réfèrent à leur rapport écrit.

M. Philippe Mahoux (PS). – Nous ne nous opposerons pas à la modification de la composition des commissions, que nous avons approuvée en commission.

Je voudrais toutefois revenir sur la raison de cette modification qui, si cette assemblée agissait de manière logique, n'aurait peut-être pas eu de raison d'être.

Actuellement, le Sénat comprend trois commissions et un comité d'avis sur les Affaires européennes. Le règlement prévoit que chaque sénateur doit faire partie d'une commission. Comme on a tenu absolument à limiter le nombre de commission à trois, le nombre de membres par commission doit être augmenté pour que chaque parlementaire puisse participer à une commission.

Puisque tous les sénateurs ont l'intention de participer pleinement à toutes les compétences du Sénat et qu'il n'y a que trois commissions, je peux comprendre qu'il faille modifier les règles, mais cela implique une modification de la grille D'Hondt en termes de droit de vote. Cette exception à la règle générale est importante. Je ne pense pas qu'il y ait eu un antécédent dans cette assemblée ou dans d'autres.

Je ne m'explique pas encore totalement la logique qui préside à cette volonté de limiter à trois le nombre de nos commissions. Cela a d'ailleurs suscité récemment des

heeft onlangs overigens commentaren uitgelokt in de pers, die zich vragen stelde over de wanverhouding tussen het aantal senatoren en ambtenaren voor slechts drie commissies.

Ik kom daarop terug in het debat over de begroting van de Senaat.

Wij aanvaarden de wijziging, maar vinden het niet logisch dat er maar drie commissies zijn, terwijl elke senator wenst te werken.

De heer Jean-Paul Wahl (MR). – *We zullen niet terugkomen op debatten die reeds gesloten zijn. De Senaat telt drie commissies.*

Het voorstel van de heer Vanackere strekt ertoe alle democratische fracties van onze assemblee de mogelijkheid te geven deel te nemen aan de commissiewerkzaamheden. Ik begrijp niet goed waarop de opmerkingen van de heer Mahoux gebaseerd zijn. Het voorstel versterkt de rechten van de oppositie en geeft elke senator de mogelijkheid plaatsvervangend lid te zijn van alle commissies.

Mevrouw Cécile Thibaut (Ecolo). – *Onze fractie zal de eerste twee wijzigingen van het reglement goedkeuren.*

De wijziging van artikel 79 heeft tot gevolg dat het niet langer mogelijk zal zijn het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen systematisch in te stellen in elke legislatuur. De meerderheid heeft ervoor gekozen de taken van het Adviescomité over te dragen aan een specifieke vaste commissie die niet alle aangelegenheden behelst die onder de bevoegdheid vallen van deze assemblee. Om die reden zullen wij ons onthouden.

De heer Steven Vanackere (CD&V). – *Aangezien we de drie voorstellen tegelijk bespreken, wil ik het even hebben over het derde voorstel. Meer bepaald wil ik eer betonen aan de fractie van Ecolo-Groen. Door een amendement, dat weliswaar niet goedgekeurd is, hebben zij ons er attent op gemaakt dat niet noodzakelijk in het reglement moet worden bepaald dat de taken van het Adviescomité – dat dus niet afgeschaft wordt – voor altijd door een vaste commissie worden overgenomen. In de aangepaste versie, met een amendement dat we zelf hebben voorgesteld op inspiratie van de collega van Groen, wordt dat een mogelijkheid voor het Bureau.*

Ik begrijp dat het glas half vol of half leeg kan lijken. Voor degenen die straks dat derde punt zullen goedkeuren, wil ik toch benadrukken dat het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen niet wordt afgeschaft. Er wordt bepaald dat het Bureau de taken van het comité aan een vaste commissie kan toewijzen. We hebben vorige keer de voor- en nadelen van beide systemen besproken. Het is duidelijk dat ook een vaste commissie troeven heeft: ze kan informatieverlagen opstellen en ze beschikt over instrumenten die haar sterker kunnen maken dan een adviescomité.

Ik ben er zeker van dat alle fracties in de Senaat in goede onderlinge verstandhouding goed werk kunnen leveren inzake de gelijke kansen voor mannen en vrouwen. De CD&V-fractie wil zich daar in elk geval ten volle voor inzetten. Ik wilde gewoon even benadrukken dat het hier gaat om een mogelijkheid voor het Bureau, dat kan beslissen of het die mogelijkheid al dan niet gebruikt.

commentaires dans la presse où l'on s'interrogeait sur la disproportion entre le nombre de sénateurs et de fonctionnaires pour seulement trois commissions.

Je reviendrai sur ce sujet dans le débat sur le budget du Sénat.

Nous acceptons la modification, mais trouvons incohérent de se limiter à trois commissions alors que chaque sénateur souhaite travailler.

M. Jean-Paul Wahl (MR). – *Nous ne reviendrons pas sur des débats déjà tranchés. Il y a trois commissions.*

La proposition de M. Vanackere vise à permettre à tous les groupes démocratiques de notre assemblée de participer aux travaux des commissions. Je ne comprends pas très bien la motivation des remarques de M. Mahoux. La proposition augmente les droits de l'opposition et offre en outre à chaque sénateur la possibilité d'être membre suppléant de toutes les commissions.

Mme Cécile Thibaut (Ecolo). – *Notre groupe approuvera les deux premières modifications réglementaires.*

En ce qui concerne le Comité d'avis pour l'égalité des chances, l'article 79 va être largement modifié puisqu'il ne permettra plus la mise en place systématique, à chaque législature, d'un tel comité. La majorité a préféré déléguer les missions du Comité d'avis à une commission permanente spécifique qui ne contrôle pas l'ensemble des matières qui ressortissent à cette assemblée. C'est la raison pour laquelle nous nous abstenons.

M. Steven Vanackere (CD&V). – *La discussion des trois propositions étant jointe, je vais commenter brièvement la troisième d'entre elles et, plus précisément, saluer le groupe Ecolo-Groen pour avoir déposé un amendement qui, même s'il a été rejeté, nous a fait comprendre que la reprise des missions du Comité d'avis par une commission permanente ne devait pas nécessairement être fixée par le règlement. Dans la version adaptée, nous avons déposé un amendement qui s'inspire du constat du collègue de Groen, afin que le Bureau ait une possibilité de statuer en la matière.*

On peut, certes, voir le verre à moitié plein ou à moitié vide, mais ceux qui voteront en faveur de cette troisième proposition doivent savoir que le Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes n'est pas supprimé ; le Bureau peut en attribuer les missions à une commission permanente. Lors de notre dernière séance, nous avons débattu des avantages et des inconvénients des deux systèmes. Une commission permanente présente aussi des atouts : elle peut établir des rapports d'information et dispose d'instruments capables de la rendre plus forte qu'un comité d'avis.

Je suis certain que tous les groupes du Sénat peuvent travailler efficacement, en bonne entente, en matière d'égalité des chances entre les femmes et les hommes. L'engagement du groupe CD&V sera en tout cas total. Il s'agit donc ici d'une possibilité pour le Bureau, qui peut décider ou non d'y recourir.

De heer Bert Anciaux (sp.a). – Wij zullen de eerste twee voorstellen, tot wijziging van artikel 19 en tot wijziging van de artikelen 19, 21, 25 en 66, goedkeuren omdat die een logisch gevolg zijn van de, wat ons betreft niet-gewenste, beslissing dat er slechts drie commissies zijn. De Senaat heeft die beslissing nu eenmaal genomen en ik vind het een goede zaak dat het Reglement in die zin wordt aangepast. De sp.a-fractie zal die voorstellen dan ook goedkeuren.

Iedereen begrijpt dat we geen vragende partij zijn voor het derde voorstel, tot wijziging van artikel 79. Wij wilden het Adviescomité behouden zoals het was. De indiener van het voorstel heeft deels rekening gehouden met onze bezorgdheid. Het Adviescomité wordt echter niet volledig behouden. Om die reden zullen we het derde voorstel niet goedkeuren.

De heer Philippe Mahoux (PS). – *Wat punt 3 betreft, wordt voorgesteld aan iedereen, zowel effectieve als plaatsvervangende leden, het recht te geven om deel te nemen aan de werkzaamheden in de commissie en er zelfs te stemmen. Hierbij wordt enigszins de rol van de plaatsvervangers vergeten. Ik vrees dat het een aansporing is tot absentisme – niet voor de leden van onze fractie, die over het algemeen aanwezig zijn ...*

De voorzitter. – *Dat is omdat het in hoofdzaak vrouwen zijn!*

De heer Philippe Mahoux (PS). – *We zullen deze tekst goedkeuren, met het voorbehoud dat ik geformuleerd heb, als hij het werk van onze assemblee vergemakkelijkt.*

Ik weet dat we in een surrealistisch land leven, maar wat in het laatste punt wordt voorgesteld, holt de bevoegdheden van het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen uit, wat erop neerkomt dat het wordt afgeschaft. Wij zullen dus tegen het derde voorstel tot wijziging van het reglement stemmen.

De heer Karl Vanlouwe (N-VA). – Ook de N-VA-fractie zal de drie voorstellen die de heer Vanackere heeft ingediend, goedkeuren. Nu het aantal commissies tot drie wordt beperkt, is het inderdaad een goede zaak dat het aantal leden tot twintig wordt opgetrokken, met daarbij nog die bijkomende uitzondering voor een kleinere fractie. Dat is een geste ten aanzien van de kleinere fracties die nu om bepaalde redenen niet vertegenwoordigd zijn.

Wat het derde voorstel betreft, benadruk ik dat de opdracht van het Adviescomité om adviezen te verlenen, wordt geïntegreerd in het takenpakket van een van de drie vaste commissies. De gelijkheid tussen mannen en vrouwen blijft aldus een belangrijk item.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld). – Aangezien alle fracties melden dat zij het voorstel zullen steunen, kondig ook ik aan dat we de verschillende voorstellen van de heer Vanackere zullen goedkeuren. Net als vorige spreker meen ik inderdaad dat die wijzigingen alle fracties ten goede komen en dat een goed evenwicht is gevonden.

Ook het derde voorstel draagt uiteraard onze goedkeuring weg, omdat het erop gericht is een zo goed mogelijke werking te garanderen. Dat is uiteindelijk toch de bedoeling voor de volgende jaren.

M. Bert Anciaux (sp.a). – *Nous voterons en faveur des deux premières propositions – de modification de l'article 19, et des articles 19, 21, 25 et 66 du règlement du Sénat – car elles s'inscrivent dans la logique de la décision, que nous désapprouvons, de se limiter à trois commissions.*

Quant à la troisième proposition, qui vise à modifier l'article 79 du règlement, nous voulions conserver en l'état le Comité d'avis. L'auteur de la proposition a partiellement tenu compte de notre inquiétude, mais le Comité d'avis n'est toutefois pas entièrement maintenu, raison pour laquelle nous exprimerons un vote négatif.

M. Philippe Mahoux (PS). – En ce qui concerne le point 3, on propose de donner à tous, suppléants ou non, le droit de participer aux travaux en commission voire d'y voter. C'est oublier en quelque sorte le rôle des suppléants. Je crains qu'il ne s'agisse d'une incitation à l'absentéisme – pas pour les membres de mon groupe qui sont généralement présents...

Mme la présidente. – C'est parce que ce sont majoritairement des femmes !

M. Philippe Mahoux (PS). – Nous voterons ce texte, avec les réserves que je viens de formuler, s'il facilite le travail de notre assemblée.

Enfin, je sais que nous vivons dans un pays surréaliste où certains baptisent lapins des carpes et vice-versa, mais ce qui est proposé au dernier point, c'est de vider de sa substance le Comité d'avis pour l'égalité hommes-femmes, ce qui équivaut à le supprimer. Nous voterons donc contre cette troisième proposition de modification au règlement.

M. Karl Vanlouwe (N-VA). – *Le groupe N-VA se prononcera également en faveur des trois propositions déposées par M. Vanackere. Le nombre de commissions étant réduit à trois, nous nous réjouissons que le nombre de membres soit porté à vingt. C'est un geste à l'égard des petits groupes.*

Concernant la troisième proposition, je tiens à souligner qu'une des trois commissions permanentes compte parmi ses missions celle qui consiste à émettre des avis. L'égalité entre les femmes et les hommes reste donc un sujet important.

M. Jean-Jacques De Gucht (Open Vld). – *Nous soutiendrons également les propositions de M. Vanackere. J'estime, comme l'orateur précédent, que ces changements bénéficient à l'ensemble des groupes et qu'un bon équilibre a été trouvé.*

Nous approuvons aussi la troisième proposition car elle vise à garantir le meilleur fonctionnement possible, objectif à atteindre au cours des prochaines années.

– De algemene bespreking is gesloten.

Bespreking van het enig artikel van het voorstel tot wijziging van artikel 19 van het reglement van de Senaat, wat de samenstelling van de commissies betreft (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-106)

(De tekst aangenomen door het Bureau is dezelfde als de tekst van het wetsvoorstel. Zie stuk 6-106/1.)

– De stemming over het enig artikel heeft later plaats.

Bespreking van de artikelen van het voorstel tot wijziging van de artikelen 19, 21, 25 en 66 van het reglement van de Senaat, om het systeem van de vaste plaatsvervangers op te heffen (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-107)

(De tekst aangenomen door het Bureau is dezelfde als de tekst van het wetsvoorstel. Zie stuk 6-107/3.)

– De artikelen 1 tot 4 worden zonder opmerking aangenomen.

– De stemming over het wetsvoorstel in zijn geheel heeft later plaats.

Bespreking van het enig artikel van het voorstel tot wijziging van artikel 79 van het reglement van de Senaat, met betrekking tot het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-108)

(De tekst aangenomen door het Bureau is dezelfde als de tekst van het wetsvoorstel. Zie stuk 6-108/1.)

– De stemming over het enig artikel heeft later plaats.

Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag betreffende de noodzakelijke samenwerking tussen de federale culturele en wetenschappelijke instellingen en de Gemeenschappen (en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) en de toekomst van het cultureel beleid in dit land (van de heer Bert Anciaux, de dames Ingrid Lieten, Katia Segers en Güler Turan, de heer Bart Van Malderen, de dames Véronique Jamouille en Anne Lambelin, de heer Philippe Mahoux, mevrouw Christie Morreale, de heer Patrick Prévot, de dames Christiane Vienne, Olga Zrihen en Petra De Sutter, de heer Philippe Henry, de dames Elisabeth Meuleman, Hélène Ryckmans en Cécile Thibaut, de heren Wouter Van Besien, Christophe Bastin en Bertin Mampaka Mankamba en mevrouw Véronique Waroux; Stuk 6-109)

Bespreking

– La discussion générale est close.

Discussion de l'article unique de la proposition de modification de l'article 19 du règlement du Sénat en ce qui concerne la composition des commissions (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-106)

(Le texte adopté par le Bureau est identique au texte de la proposition de loi. Voir document 6-106/1.)

– Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'article unique.

Discussion des articles de la proposition de modification des articles 19, 21, 25 et 66 du règlement du Sénat visant à la suppression du système de la suppléance nominative (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-107)

(Le texte adopté par le Bureau est identique au texte de la proposition de loi. Voir document 6-107/3.)

– Les articles 1er à 4 sont adoptés sans observation.

– Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

Discussion de l'article unique de la proposition de modification de l'article 79 du règlement du Sénat en ce qui concerne le comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-108)

(Le texte adopté par le Bureau est identique au texte de la proposition de loi. Voir document 6-108/1.)

– Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'article unique.

Demande d'établissement d'un rapport d'information concernant la nécessaire collaboration entre, d'une part, les institutions culturelles et scientifiques fédérales et, d'autre part, les Communautés (et la Région de Bruxelles-Capitale) et concernant l'avenir de la politique culturelle dans notre pays (de M. Bert Anciaux, Mmes Ingrid Lieten, Katia Segers et Güler Turan, M. Bart Van Malderen, Mmes Véronique Jamouille et Anne Lambelin, M. Philippe Mahoux, Mme Christie Morreale, M. Patrick Prévot, Mmes Christiane Vienne, Olga Zrihen et Petra De Sutter, M. Philippe Henry, Mmes Elisabeth Meuleman, Hélène Ryckmans et Cécile Thibaut, MM. Wouter Van Besien, Christophe Bastin et Bertin Mampaka Mankamba et Mme Véronique Waroux ; Doc. 6-109)

Discussion

De heer Bert Anciaux (sp.a). – Dit verzoek tot het opstellen van een informatieverlag heeft de steun gekregen van de verenigde oppositiepartijen. Ik vernam intussen dat ook andere partijen dit verzoek wensen te steunen.

Het voorstel heeft als doel te onderzoeken hoe een betere samenwerking over culturele aangelegenheden tot stand kan komen tussen de federale overheid en de Gemeenschappen, en in beperkte mate het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Culturele aangelegenheden zijn een basisbevoegdheid van de Gemeenschappen, maar ook de federale overheid heeft nog culturele instellingen. Een deel daarvan vallen onder de wetenschappelijke instellingen, maar de samenwerking loopt soms mank. Daarom hebben we een verzoek tot het opstellen van een informatieverlag ingediend.

Aangezien het de bedoeling is dat het verzoek tot het opstellen van een informatieverlag niet zozeer een spel van meerderheid tegen oppositie wordt, is het nuttig na te gaan of er overeenstemming kan worden gevonden over de partijgrenzen heen. Ik heb er geen probleem mee de tekst eventueel licht aan te passen, zodat andere fracties er zich bij kunnen aansluiten.

We moeten ervoor zorgen dat de commissies zich niet met te veel informatieverlagen tegelijk bezighouden. Volgens sommigen houdt dat in dat een commissie slechts één informatieverlag tegelijkertijd mag behandelen. Mijns inziens is het niet nodig een zo verregaande beperking op te leggen. Dat debat moet zeker nog worden gevoerd. De Senaat hoeft zich uiteraard niet over 25 informatieverlagen tegelijkertijd te buigen, maar een informatieverlag zal in de praktijk wellicht steeds door slechts enkele senatoren die in de materie zijn gespecialiseerd worden voorbereid. Intussen kunnen andere senatoren andere informatieverlagen behandelen. Daarover kan over de grenzen van meerderheid en oppositie heen een debat worden gevoerd. Nu ontstaat echter de indruk dat de Senaat zo weinig mogelijk wenst te doen, quod non, wat in de media kritiek losweekt. Dat is een verkeerd signaal. De Senaat moet aan de publieke opinie duidelijk maken dat hij zijn bevoegdheden ten volle wenst te benutten, ook al mag de kwantiteit uiteraard niet ten koste gaan van de kwaliteit.

Om die reden ben ik bereid de bespreking van dit voorstel van informatieverlag uit te stellen, zodat daarover een overleg tussen de meerderheid en de oppositie kan worden georganiseerd.

De heer Jean-Paul Wahl (MR). – *Geen enkele regel beperkt het aantal verslagen dat een commissie kan onderzoeken. Als bewijs daarvan kan ik de twee verslagen aanvoeren die afhankelijk zullen worden gemaakt bij de Commissie voor de Transversale Aangelegenheden – Gemeenschapsbevoegdheden. Ik wens de heer Anciaux gerust te stellen op dat punt.*

De tekst van het voorstel lijkt me overigens interessant, maar wij zijn zowat de eersten die zich daarmee bezighouden. We moeten uiteraard nog onze kruissnelheid vinden.

Het voorstel van de heer Anciaux bestaat erin de nodige contacten tot stand te brengen tussen de verschillende politieke formaties om te proberen een consensus te bereiken. De MR is er dus absoluut voorstander van dat de bespreking van het voorstel van de heer Anciaux wordt uitgesteld.

M. Bert Anciaux (sp.a). – *La présente demande d'établissement d'un rapport d'information est soutenue par l'ensemble des partis de l'opposition et je viens d'apprendre que d'autres partis souhaitent également l'appuyer.*

La proposition vise à étudier comment améliorer la collaboration en matière culturelle entre l'autorité fédérale et les Communautés et, dans une moindre mesure, la Région de Bruxelles-Capitale. Les matières culturelles sont une compétence fondamentale des Communautés mais l'autorité fédérale possède toujours des institutions culturelles, dont une partie sont des institutions scientifiques. La collaboration est parfois boiteuse. C'est pourquoi nous avons déposé cette demande d'établissement d'un rapport d'information.

L'objectif n'étant pas de faire de la demande d'établissement d'un rapport d'information une occasion d'affrontement entre majorité et opposition, il est utile de voir si une convergence peut être trouvée par-delà les frontières des partis. Je suis donc prêt à adapter légèrement le texte pour que d'autres partis puissent s'y rallier.

Il faut faire en sorte que les commissions ne doivent pas traiter simultanément un trop grand nombre de rapports d'information. D'aucuns estiment qu'il doit s'agir d'un seul rapport à la fois, mais il ne faut pas nécessairement aller si loin. En pratique, un rapport d'information sera toujours préparé par quelques sénateurs spécialisés en la matière. D'autres sénateurs peuvent, entre-temps, traiter d'autres rapports d'information. Nous devons débattre de cette question, majorité et opposition confondues.

L'impression dominante est toutefois que le Sénat veut en faire le moins possible et certaines critiques fusent dans les médias. C'est un mauvais signal. Le Sénat doit clairement faire savoir qu'il souhaite exercer pleinement ses compétences, même si, bien entendu, il ne faut pas favoriser la quantité au détriment de la qualité.

Je suis dès lors favorable au report de la discussion de cette demande d'établissement d'un rapport d'information, de sorte que la majorité et l'opposition puissent se concerter.

M. Jean-Paul Wahl (MR). – *Aucune règle ne limite le nombre de rapports qu'une commission peut examiner. Je n'en veux pour preuve que les deux rapports qui vont être pendants en commission des Matières transversales – Compétences communautaires. Je voudrais rassurer M. Anciaux sur ce point.*

Par ailleurs, le texte de la proposition me semble intéressant mais nous sommes un peu en train d'essayer les plâtres. Nous devons évidemment trouver un rythme de croisière.

La proposition de M. Anciaux est tout à son honneur, à savoir établir les contacts nécessaires entre les différentes formations politiques pour tenter d'arriver à un consensus. Le MR est donc tout à fait favorable au report de l'examen de la proposition de M. Anciaux.

De voorzitter. – Ik ben het eens met dit verzoek. Het vastleggen van de procedure voor het informatieverlag is enigszins empirisch. Volgens mij is het zaak een aantal componenten samen te brengen. Het zou jammer zijn dat verzoeken tot het opstellen van een verslag verworpen zouden worden wegens de tegenstelling tussen meerderheid en oppositie. Het lijkt mij dus belangrijk een consensus tot stand te brengen.

Ik neem nota van het voorstel om de bespreking uit te stellen.

– De bespreking van het verzoek tot het opstellen van een informatieverlag wordt uitgesteld.

Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag betreffende de noodzakelijke samenwerking tussen de federale overheid en de Gemeenschappen inzake de gezamenlijke aanpak in de strijd tegen kinderarmoede in ons land (van de heer Bert Anciaux, de dames Ingrid Lieten, Katia Segers en Güler Turan, de heer Bart Van Malderen, de dames Véronique Jamouille en Anne Lambelin, de heer Philippe Mahoux, mevrouw Christie Morreale, de heer Patrick Prévot, de dames Christiane Vienne, Olga Zrihen, Petra De Sutter, Elisabeth Meuleman en Hélène Ryckmans, de heren Wouter Van Besien, Christophe Bastin en Bertin Mampaka Mankamba en mevrouw Véronique Waroux; Stuk 6-111)

Bespreking

De heer Bert Anciaux (sp.a). – Dit voorstel van informatieverlag betreft de strijd tegen kinderarmoede. Ik ga ervan uit dat dit thema voor alle partijen een prioriteit is en dat er bij de meeste partijen een consensus over bestaat. Om te vermijden dat dit voorstel wordt weggestemd in het spel tussen meerderheid en oppositie, is het ook voor dit voorstel nuttig om eerst een overleg tussen de verschillende fracties te beleggen, zodat het een bredere steun kan verwerven. Ik vraag om die reden het uitstel van de bespreking van dit voorstel tot de volgende plenaire vergadering.

– De bespreking van het verzoek tot het opstellen van een informatieverlag wordt uitgesteld.

Mme la présidente. – Je voudrais saluer cette démarche. La mise au point de la procédure de rapport d'information est quelque peu empirique. Il importe selon moi d'allier un certain nombre de composantes et il serait dommage que, pour des raisons de clivage majorité/opposition, des demandes de rapport soient rejetées alors que les idées sont excellentes. Il me semble donc important de rechercher des points d'ancrage et de dégager un consensus.

Je prends note de la proposition de report.

– La discussion de la demande d'établissement d'un rapport d'information est reportée.

Demande d'établissement d'un rapport d'information concernant la nécessaire collaboration entre l'autorité fédérale et les Communautés en vue de développer une approche commune dans la lutte contre la pauvreté infantile dans notre pays (de M. Bert Anciaux, Mmes Ingrid Lieten, Katia Segers et Güler Turan, M. Bart Van Malderen, Mmes Véronique Jamouille et Anne Lambelin, M. Philippe Mahoux, Mme Christie Morreale, M. Patrick Prévot, Mmes Christiane Vienne, Olga Zrihen, Petra De Sutter, Elisabeth Meuleman et Hélène Ryckmans, MM. Wouter Van Besien, Christophe Bastin et Bertin Mampaka Mankamba et Mme Véronique Waroux ; Doc. 6-111)

Discussion

M. Bert Anciaux (sp.a). – Cette proposition de rapport d'information a trait à la lutte contre la pauvreté infantile. Je pars de l'idée que ce sujet est une priorité pour l'ensemble des partis et qu'il existe un consensus entre la plupart des partis à ce propos. Pour éviter que cette proposition soit écartée à cause du jeu entre majorité et opposition, il est utile qu'elle fasse d'abord l'objet d'une concertation entre les différents groupes politiques, de sorte qu'elle puisse obtenir un soutien plus large. Je demande dès lors le report de la discussion de cette proposition à la prochaine séance plénière.

– La discussion de la demande d'établissement d'un rapport d'information est reportée.

Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag over de manier waarop normatieve Europese teksten in Belgisch recht moeten worden omgezet wanneer zij aangelegenheden betreffende die onder de gedeelde bevoegdheid van de federale overheid en de Gewesten vallen (van de heer Philippe Mahoux, de dames Nadia El Yousfi, Latifa Gahouchi, Véronique Jamouille, Anne Lambelin en Christie Morreale, de heer Patrick Prévot, de dames Christiane Vienne en Olga Zrihen, de heer Bert Anciaux, de dames Ingrid Lieten, Katia Segers en Güler Turan, de heren Bart Van Malderen, Christophe Bastin en Bertin Mampaka Mankamba en mevrouw Véronique Waroux; Stuk 6-115)

De heer Philippe Mahoux (PS). – Ik wens dit eerste verzoek tot het opstellen van een informatieverlag in te trekken.

– Het verzoek tot het opstellen van een informatieverlag is ingetrokken.

Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag over de impact van het milieubeleid op de volksgezondheid, in het bijzonder met betrekking tot het gebruik van toxische producten of producten die toxisch worden beschouwd in het licht van de Europese normatieve teksten en de omzetting ervan in Belgisch recht, met name in het preventiebeleid (van de heer Philippe Mahoux, de dames Nadia El Yousfi, Latifa Gahouchi, Véronique Jamouille, Anne Lambelin en Christie Morreale, de heer Patrick Prévot, de dames Christiane Vienne, Olga Zrihen, Ingrid Lieten, Katia Segers en Güler Turan, de heren Bart Van Malderen, Christophe Bastin en Bertin Mampaka Mankamba, mevrouw Véronique Waroux en de heer Bert Anciaux; Stuk 6-117)

Bespreking

De heer Philippe Mahoux (PS). – Volgens mij is de volksgezondheid een transversale aangelegenheid. Ze belangt al onze medeburgers en alle parlementen aan. Ik denk dus dat we dit thema kunnen bespreken. Ik zal zien of er tegen dit standpunt, namelijk dat het een transversaal thema is en dat alle assemblees daar institutioneel bij betrokken zijn, bezwaren rijzen.

Demande d'établissement d'un rapport d'information sur la manière de transposer en droit belge des textes normatifs européens lorsque ceux-ci font l'objet d'une compétence partagée entre le fédéral et les Régions (de M. Philippe Mahoux, Mmes Nadia El Yousfi, Latifa Gahouchi, Véronique Jamouille, Anne Lambelin et Christie Morreale, M. Patrick Prévot, Mmes Christiane Vienne et Olga Zrihen, M. Bert Anciaux, Mmes Ingrid Lieten, Katia Segers et Güler Turan, MM. Bart Van Malderen, Christophe Bastin et Bertin Mampaka Mankamba et Mme Véronique Waroux ; Doc. 6-115)

M. Philippe Mahoux (PS). – Madame la présidente, je souhaite formellement retirer cette première demande d'établissement d'un rapport d'information.

– La demande d'établissement d'un rapport d'information est retirée.

Demande d'établissement d'un rapport d'information sur l'impact sur la Santé publique des politiques environnementales, particulièrement en ce qui concerne l'utilisation de produits toxiques ou considérés comme toxiques au regard des textes normatifs européens et de leur traduction en droit belge, notamment dans les politiques de prévention (de M. Philippe Mahoux, Mmes Nadia El Yousfi, Latifa Gahouchi, Véronique Jamouille, Anne Lambelin et Christie Morreale, M. Patrick Prévot, Mmes Christiane Vienne, Olga Zrihen, Ingrid Lieten, Katia Segers et Güler Turan, MM. Bart Van Malderen, Christophe Bastin et Bertin Mampaka Mankamba, Mme Véronique Waroux et M. Bert Anciaux ; Doc. 6-117)

Discussion

M. Philippe Mahoux (PS). – La santé me semble être une matière transversale. Elle concerne tous nos concitoyens et l'ensemble des parlements. Je crois donc qu'il s'agit d'un thème dont nous pourrions discuter. J'entends évidemment les objections qui pourraient être formulées par rapport à ce point de vue, à savoir qu'il s'agit d'un thème transversal qui, sur le plan institutionnel, concerne l'ensemble des assemblees.

Inzake volksgezondheid en milieubeleid komen sommige Europese initiatieven van de lidstaten. In de verschillende lidstaten kan de aanpak ook verschillen. Het zou dus kunnen dat we op Europese richtlijnen moeten anticiperen of onze aanpak bijsturen, indien die niet zou stroken met de aanvankelijke intenties.

De Senaat heeft in dit verband al een aantal elementen behandeld. In sommige gevallen leidde dit zelfs tot een verbod. Ik denk bijvoorbeeld aan het gebruik van bisfenol, althans wat producten voor jonge kinderen betreft. Europese richtlijnen bedoeld om na te gaan of bepaalde producten niet schadelijk of toxisch zijn werden in veel Europese landen op minimalistische wijze omgezet. Ik denk bijvoorbeeld aan de REACH-verordening. Het zou interessant zijn te weten hoe dat in België zit.

Wellicht zullen we het aantal verslagen moeten beperken, maar er moet geen absolute norm zijn. We moeten een werkwijze bepalen. Ik stel voor om dit punt uit te stellen tot een volgende vergadering.

In elk geval zal moeten verduidelijkt worden wie de informatieverlagen zal indienen, rekening houdend met de grondwettelijke regels die we moeten volgen.

Af en toe kan er op meer consensuele wijze worden gewerkt, maar ik denk dat de indieners van de voorstellen tot het maken van een verslag daar ook de inhoud van kunnen bepalen.

Zodra die teksten ingediend zijn, kunnen de indieners dus beslissen of andere ondertekenaars zich daarbij kunnen aansluiten. Maximaal tien leden mogen het verzoek ondertekenen. Vanaf het moment dat de agenda door onze assemblee is aangenomen, wordt de lijst van ondertekenaars afgesloten. Twee fracties vragen nu of ze de tekst nog mee kunnen ondertekenen. Ik heb daar als indiener geen bezwaar tegen, maar het is wel een uitzondering op de algemene regel.

De voorzitter. – *Mijnheer Mahoux, u doet er goed aan dit te benadrukken. De vraag betreft de punten 'e' en 'f'. Ik zal uw instemming vragen met de inoverwegingneming van dit gewijzigde voorstel van informatieverlag, namelijk rekening houdend met de toegevoegde handtekeningen.*

Momenteel leggen we een werkwijze vast, een procedure, die voortaan dus moet gevolgd worden. We hebben deze zaak al besproken in het Bureau. Ik stel voor dat eens de agenda is aangenomen en de oproepingen verstuurd zijn, de lijst van ondertekenaars wordt afgesloten.

Ik stel inderdaad vast dat de onderhandeling over de vraag wie wat steunt vooraf dient te gebeuren. Er moet een limiet worden vastgelegd. Ik stel voor dat die limiet het versturen van de agenda is, behoudens uitzonderingen. In dat geval kan hij worden gewijzigd.

Dit punt wordt dus verdaagd.

– **De bespreking van het verzoek tot het opstellen van een informatieverlag wordt uitgesteld.**

En matière de santé publique et de politique environnementale, certaines initiatives européennes sont des initiatives des États membres. À cet égard, il peut y avoir des applications différentes d'un État membre à l'autre. Nous pourrions donc être amenés soit à anticiper les directives européennes, soit à corriger les applications ne correspondant pas aux intentions initiales.

Le Sénat a déjà traité une série d'éléments. Cela a d'ailleurs abouti, pour certaines initiatives, à une interdiction. Je pense par exemple au bisphénol, en tout cas pour les produits à destination des enfants en bas âge. Des directives européennes concernant la vérification de l'innocuité et de la non-toxicité de toute une série de produits ont trouvé des applications minimalistes dans bon nombre de pays européens. Je songe notamment au règlement REACH. Il serait intéressant de savoir ce qu'il en est en Belgique.

Il faudrait peut-être limiter le nombre de rapports en cours, mais cela ne doit pas être absolu. Nous devons arrêter une manière de travailler. Je propose donc de reporter ce point à une prochaine réunion.

En tout cas, il faudra préciser qui introduira les rapports d'information, en tenant bien entendu compte des règles que nous impose la Constitution.

Même si, de temps à autre, il y a des démarches plus consensuelles, il me plaît de considérer que les dépositaires des rapports et des propositions en ont jusqu'à nouvel ordre la maîtrise.

Donc, à partir du moment où ces textes sont déposés, il appartient aux dépositaires de décider si d'autres cosignataires peuvent s'ajouter, le nombre maximum de signataires étant de dix. À partir du moment où l'ordre du jour est adopté par notre assemblée, la liste des signataires est close. En l'occurrence, deux groupes politiques demandent à pouvoir cosigner le texte. En tant que signataire, je n'y vois pas d'objection, mais il devrait s'agir d'une exception par rapport à une règle générale.

Mme la présidente. – Vous avez raison de le souligner, monsieur Mahoux. Cette demande concerne les points « e » et « f ». Je vous demanderai votre accord quant à la prise en considération de cette proposition de rapport d'information telle que modifiée, donc en tenant compte des signatures ajoutées.

Nous établissons actuellement une manière de travailler, une procédure et donc une jurisprudence. Nous avons déjà débattu de cette question au sein du Bureau. Je propose qu'une fois l'ordre du jour adopté et les convocations envoyées, la liste des signataires soit close.

Je considère en effet que la négociation – le but étant de savoir qui soutient quoi – doit avoir lieu préalablement. Il faut fixer une limite. Je propose que cette limite soit l'envoi de l'ordre du jour, sauf exception, auquel cas celui-ci peut être modifié.

Ce point est donc reporté.

– **La discussion de la demande d'établissement d'un rapport d'information est reportée.**

Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag betreffende een onderzoek van de mogelijkheden voor een wettelijke regeling van meedouderschap (van de heer Jean-Jacques De Gucht, mevrouw Ann Brusseel, de heer Rik Daems, de dames Martine Taelman en Annick De Ridder, de heer Karl Vanlouwe, mevrouw Lieve Maes, de heren Pol Van Den Driessche, Jan Peumans, Piet De Bruyn, Andries Gryffroy en Jan Van Esbroeck, de dames Cathy Coudyser en Miranda Van Eetvelde, de heren Jan Becaus, Wilfried Vandaele en Jean-Paul Wahl, mevrouw Valérie De Bue, de heer Olivier Destrebecq, mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Philippe Mahoux, de dames Olga Zrihen, Latifa Gahouchi, Nadia El Yousfi, Christiane Vienne, Anne Lambelin en Christie Morreale, de heren Patrick Prévot en Bert Anciaux, de dames Ingrid Lieten, Katia Segers en Güler Turan, de heer Bart Van Malderen, mevrouw Petra De Sutter, de heer Philippe Henry, de dames Elisabeth Meuleman, Hélène Ryckmans en Cécile Thibaut en de heer Wouter Van Besien; Stuk 6-98)

Bespreking

De voorzitter. – De heer Vereeck heeft dit verzoek eveneens ondertekend.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld). – Wanneer het gaat over het recht op individuele zelfbeschikking en bio-ethische thema's, staan wij internationaal bekend als het meest progressieve land ter wereld. Dat ons die eer is weggelegd is in grote mate te danken aan het wetgevende werk dat in dit halfroed is geleverd. Het was telkens ons streven om elke burger, zonder discriminatie, de mogelijkheid te geven in alle vrijheid aan zijn of haar leven invulling te geven, ook wanneer het gaat over de naasten met wie ze zich willen omringen, over de gezinsvorm waarin ze willen leven.

Zo kunnen dankzij deze assemblee personen van hetzelfde geslacht met elkaar huwen. Wij hebben als wetgever ook gebruikgemaakt van de mogelijkheden die de vooruitgang in de geneeskunde ons biedt. Met de wet op de medisch begeleide voortplanting hebben we het mogelijk gemaakt dat koppels die geconfronteerd worden met fertiliteitsproblemen, ook hun kindwens in vervulling kunnen zien gaan. Maar evengoed kan een alleenstaande vrouw bewust opteren voor het moederschap en dus haar eigen gezinsvorm kiezen. In de vorige legislatuur hebben we ervoor gezorgd dat een meemoeder niet langer een slopende adoptieprocedure van minstens negen maanden moet doorlopen, maar dat ze automatisch meemoeder is wanneer de vrouw met wie ze

Demande d'établissement d'un rapport d'information concernant l'examen des possibilités de créer un régime légal de coparentalité (de M. Jean-Jacques De Gucht, Mme Ann Brusseel, M. Rik Daems, Mmes Martine Taelman et Annick De Ridder, M. Karl Vanlouwe, Mme Lieve Maes, MM. Pol Van Den Driessche, Jan Peumans, Piet De Bruyn, Andries Gryffroy et Jan Van Esbroeck, Mmes Cathy Coudyser et Miranda Van Eetvelde, MM. Jan Becaus, Wilfried Vandaele et Jean-Paul Wahl, Mme Valérie De Bue, M. Olivier Destrebecq, Mme Brigitte Grouwels, M. Philippe Mahoux, Mmes Olga Zrihen, Latifa Gahouchi, Nadia El Yousfi, Christiane Vienne, Anne Lambelin et Christie Morreale, MM. Patrick Prévot et Bert Anciaux, Mmes Ingrid Lieten, Katia Segers et Güler Turan, M. Bart Van Malderen, Mme Petra De Sutter, M. Philippe Henry, Mmes Elisabeth Meuleman, Hélène Ryckmans et Cécile Thibaut et M. Wouter Van Besien ; Doc. 6-98)

Discussion

Mme la présidente. – *M. Vereeck a également cosigné cette demande.*

M. Jean-Jacques De Gucht (Open Vld). – *Lorsqu'il est question du droit à l'autodétermination individuelle et à la bioéthique, nous sommes connus dans le monde comme le pays le plus progressiste. Que cet honneur nous soit octroyé est pour l'essentiel dû au travail législatif effectué dans cet hémicycle. Ce fut à chaque fois le résultat de notre ambition de donner la possibilité à chaque citoyen, sans discrimination et en toute liberté, la possibilité de se réaliser pleinement, aussi lorsqu'il s'agit de choisir son proche entourage, ou le type de foyer qu'il souhaite fonder.*

Ainsi, grâce à cette assemblée, des personnes de même sexe peuvent se marier. Nous avons en tant que législateur aussi fait usage des possibilités que les progrès de la médecine nous offraient. Grâce à la loi sur la procréation médicalement assistée, nous avons donné la possibilité aux couples confrontés à des problèmes de stérilité de voir se réaliser leur désir d'avoir un enfant. De plus une femme seule peut désormais délibérément choisir de donner naissance à un enfant et fonder ainsi sa propre famille.

Durant la précédente législature, nous avons veillé à ce qu'au sein d'un couple lesbien marié, quand une des partenaires donne naissance à un enfant, l'autre ne soit plus obligée

gehuwd is, bevalt.

Maar, om het met een boutade te zeggen, het werk is nooit af. Ook vandaag bestaan er nog discriminaties in onze wetgeving. Nog niet iedere burger kan in alle vrijheid leven in de gezinsvorm van zijn of haar keuze; daarvoor zijn er nog wetgevende obstakels. Vooralsnog voorziet de wetgever namelijk niet in gelijke afstammingsregels voor mannelijke homoseksuele koppels, enerzijds, en lesbische en heteroseksuele koppels, anderzijds. Verbonden hiermee is de afwezigheid van een wetgevend kader voor het draagmoederschap. Dat zet de deur open voor mogelijke misbruiken zoals mensenhandel en het behandelen van het vrouwenlichaam als een object.

Indien voor deze twee wettelijke lacunes een oplossing gevonden zou worden, zou er een nieuw hiaat in de wetgeving kunnen ontstaan. Het zou er immers toe kunnen leiden dat meerdere volwassenen een directe verwantschapsband met een kind kunnen hebben. Denk bijvoorbeeld aan de wensouders, enerzijds, en de draagmoeder, anderzijds. Volgens de huidige wetgeving is het echter niet mogelijk om aan alle betrokken volwassenen ouderlijk gezag toe te kennen.

Indien de Senaat zijn historisch gegroeide rol als ambassadeur van een progressieve wetgeving die keuzevrijheid promoot en discriminatie bestrijdt, ter harte wil blijven nemen, is het onze taak op zoek te gaan naar oplossingen voor deze tekortkomingen.

Daarom hebben we over partijgrenzen heen, over meerderheid- en oppositiegrenzen heen – als die al bestaan in onze assemblee – een verzoek tot het opstellen van een informatieverslag ingediend. Wij willen onderzoeken of wij de burgers die vandaag nog wettelijk belemmerd worden in hun keuzevrijheid, kunnen tegemoetkomen.

We zullen dus een onderzoek voeren naar de mogelijkheden voor een wettelijke regeling van meouderschap en een hiermee intrinsiek verbonden performant wettelijk kader voor draagmoederschap. We zullen ook onderzoeken of we met een wettelijke regeling aan meer dan twee volwassenen ouderlijk gezag kunnen toekennen. Indien wij voor deze met elkaar verbonden maatschappelijke problemen een oplossing kunnen vinden, helpen we een bestaande wettelijke discriminatie van homoseksuelen wegwerken, komen we tegemoet aan een mogelijke kinderwens bij mannelijke homoseksuele koppels en bestraffen we potentiële misbruiken die vandaag mogelijk zijn.

(Applaus)

De heer François Desquesnes (cdH). – *Mevrouw de voorzitter, onze fractie wenste dit voorstel niet mee te ondertekenen. We wijzen het debat over dit onderwerp niet af; wanneer het zal gevoerd worden zullen we de tekst steunen, met uitzondering van één van ons.*

We kijken evenwel anders aan tegen sommige overwegingen, waar we niet helemaal achter staan.

Mevrouw Brigitte Grouwels (CD&V). – Wij hebben dit verzoek medeondertekend en zullen het ook goedkeuren, maar ik wens te benadrukken dat we een ‘onderzoek’ zullen doen naar de mogelijkheden voor een wettelijke regeling van

d’entamer une épuisante procédure d’adoption d’au moins neuf mois, mais devienne automatiquement aussi mère de l’enfant.

Mais, pour le dire sous forme de boutade, le travail n’est pas fini. Il subsiste encore aujourd’hui des discriminations dans notre législation. Chaque citoyen ne peut pas encore vivre en toute liberté dans la forme familiale de son choix ; il reste encore des obstacles législatifs. Pour l’instant le législateur n’a rien prévu pour l’égalité en matière de filiation entre les couples d’homosexuels masculins d’une part et les couples lesbiens et hétérosexuels de l’autre. Liée à cette question, il y a aussi l’absence de cadre légal en matière de gestation pour autrui. Cela laisse la porte ouverte à d’éventuels abus comme la traite des êtres humains ou le traitement du corps de la femme comme un objet.

Si pour ces deux lacunes légales on dégagait une solution, il apparaîtrait un nouvel hiatus dans la législation. En effet cela pourrait conduire à ce que plusieurs adultes puissent avoir un lien direct de parenté avec un enfant. Pensez par exemple au parents demandeurs, d’une part et à la mère porteuse, de l’autre. Selon la législation actuelle il n’est en effet pas possible de reconnaître une autorité parentale à tous les adultes concernés.

Si le Sénat veut continuer à prendre à cœur son rôle historiquement développé d’ambassadeur d’une législation progressiste qui promeut la liberté de choix et combat la discrimination, il est de notre devoir de chercher à combler ces manques.

C’est pourquoi, par-delà les frontières entre les partis, par-delà les frontières entre majorité et opposition, qui existent dans notre assemblée, nous avons introduit une demande d’établissement d’un rapport d’information. Nous voulons examiner si nous pouvons répondre aux attentes des citoyens qui se voient encore aujourd’hui entravés dans leur liberté de choix.

Nous allons examiner quelles sont les possibilités de mise en place d’un régime légal de coparentalité, ainsi que d’un cadre légal performant pour la maternité de substitution. Nous allons également analyser si, par une disposition légale, nous pouvons accorder l’autorité parentale à plus de deux adultes. Si nous pouvons trouver une solution à ces deux problèmes de société intrinsèquement liés, nous contribuerons à éliminer la discrimination légale existant actuellement envers les homosexuels, nous satisferons l’éventuel désir d’enfant de certains couples homosexuels masculins et nous sanctionnerons certains abus qui sont possibles aujourd’hui.

(Applaudissements)

M. François Desquesnes (cdH). – Madame la présidente, notre groupe n’a pas souhaité cosigner cette proposition. Nous ne refusons pas le débat à ce sujet ; quand il aura lieu, nous voterons en faveur de ce texte, à l’exception de l’un de nous.

Nous souhaitons toutefois marquer notre différence par rapport à certains attendus et considérations auxquels nous ne rallions pas pleinement.

Mme Brigitte Grouwels (CD&V). – *Nous avons cosigné cette demande et nous l’adopterons, mais je souhaite insister sur le fait que nous allons réaliser une « étude » sur la possibilité d’un régime légal de coparentalité. Nous souhaitons débattre*

meeouderschap. We wensen dit belangrijke thema in alle openheid met iedereen te bespreken, maar we kunnen uiteraard niet vooruitlopen op het onderzoek en dus op dit ogenblik nog niet zeggen wat het resultaat ervan zal zijn.

De heer Philippe Mahoux (PS). – *Ik heb naar de toelichting en de verschillende opmerkingen geluisterd en we stemmen in met de heropening van een debat waarin eerder al zeer veel is gezegd. Op het einde van de vorige legislatuur werd met een ruime meerderheid een tekst aangenomen.*

Deze problematiek betref per definitie lesbische koppels. We wilden duidelijk in de tekst vermelden dat het gaat om draagmoederschap en niet om moederschap.

Het is van belang dat dit debat wordt voortgezet. Twee problemen verdienen onze aandacht: enerzijds het draagmoederschap, met alle gevolgen die daaruit voortvloeien, waaronder bepaalde internationale praktijken en ontsporingen uit winstbejag, en anderzijds het meeouderschap.

Dat we openstaan voor deze discussie betekent niet dat we van meet af aan bepaalde, schijnbaar evidente, oplossingen voorstaan. Zo kunnen we ons buigen over de mogelijkheid van meeouderschap door meer dan twee personen, maar zonder dat er a priori een oplossing is. Ik herhaal dat een probleem bespreken niet betekent dat zich daarvoor vanzelf oplossingen aandienen.

Sommige fracties zullen hier misschien van opkijken, maar het is een traditie in de Senaat om discussies voort te zetten. De Senaat heeft hierover al veel denkwerk verricht en het is interessant dat we het debat kunnen voortzetten.

Mevrouw Miranda Van Eetvelde (N-VA). – Ik dank de heer De Gucht voor zijn korte uiteenzetting. Wij vinden dit vanzelfsprekend een belangrijk onderwerp; daarom heeft onze fractie het verzoek medeondertekend. We zullen vast en zeker onze medewerking en steun verlenen aan het onderzoek in de daartoe bevoegde commissie.

(Applaus)

- De bespreking is gesloten.
- De stemming over het verzoek tot het opstellen van een informatieverlag heeft later plaats.

Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag over de omzetting van het recht van de Europese Unie in Belgisch recht (van de heren Philippe Mahoux en Steven Vanackere, de dames Olga Zrihen, Latifa Gahouchi, Nadia El Yousfi, Christiane Vienne, Anne Lambelin en Christie Morreale, de heer Patrick Prévot, de dames Véronique Jamouille en Karin Brouwers, de heren Johan Verstreken, Karl Vanlouwe, Jan Van Esbroeck, Pol Van Den Driessche en Bert Anciaux, de dames Ingrid Lieten, Katia Segers en Güler Turan, de heren Bart Van Malderen

de ce sujet important en toute ouverture avec chacun mais nous ne pouvons évidemment préjuger de l'étude et de son résultat.

M. Philippe Mahoux (PS). – Après avoir entendu l'exposé et les diverses remarques, nous sommes d'accord de rouvrir un débat déjà largement entamé précédemment. Pour mémoire, un texte avait été voté, à une très large majorité, à la fin de la législature précédente.

Cette problématique concernait, par définition, les couples de lesbiennes. Nous avons tenu à stipuler dans le texte qu'il s'agit de gestation pour autrui et non de maternité pour autrui.

La reprise de cette discussion est importante. Nous devons débattre de deux problèmes : d'une part, la gestation pour autrui, avec tout ce que cela implique, en ce compris certaines pratiques internationales et les dérives mercantiles qui se font jour et, d'autre part, la coparentalité.

Le fait que nous soyons ouverts à la discussion ne signifie pas que nous adhérons d'emblée à des solutions présentées comme évidentes. Ainsi, s'agissant d'une coparentalité étendue à plus de deux personnes, ce point pourrait être abordé mais sans conclusion a priori. Je le répète, le fait d'aborder un problème n'implique pas que des solutions s'imposent d'évidence.

Au risque de choquer certaines formations politiques qui sont opposées au Sénat, poursuivre une discussion s'inscrit dans la tradition du Sénat. Le Sénat a beaucoup travaillé sur le sujet et il est intéressant de poursuivre la discussion.

Mme Miranda Van Eetvelde (N-VA). – *Je remercie M. De Gucht pour sa courte intervention. Nous trouvons évidemment que ce sujet est important ; c'est pourquoi notre groupe a cosigné la demande. Nous apporterons sans aucun doute notre collaboration et appui à la recherche dans la commission qui en sera chargée.*

(Applaudissements)

- La discussion est close.
- Il sera procédé ultérieurement au vote sur la demande d'établissement d'un rapport d'information.

Demande d'établissement d'un rapport d'information sur la transposition du droit de l'Union européenne en droit belge (de MM. Philippe Mahoux et Steven Vanackere, Mmes Olga Zrihen, Latifa Gahouchi, Nadia El Yousfi, Christiane Vienne, Anne Lambelin et Christie Morreale, M. Patrick Prévot, Mmes Véronique Jamouille et Karin Brouwers, MM. Johan Verstreken, Karl Vanlouwe, Jan Van Esbroeck, Pol Van Den Driessche et Bert Anciaux, Mmes Ingrid Lieten, Katia Segers et Güler Turan, MM. Bart Van Malderen et François Desquesnes, Mme Véronique Waroux et

**en François Desquesnes,
mevrouw Véronique Waroux en
de heren Christophe Bastin en Bertin
Mampaka Mankamba; Stuk 6-131)**

Bespreking

De voorzitter. – *Verschillende senatoren hebben hun naam toegevoegd aan de lijst van de ondertekenaars van dit verzoek, met name de heer De Gucht, mevrouw Taelman, de heer Vereeck, de heer Wahl, mevrouw De Bue, de heer Brotchi, de heer Destrebecq, de heer Evrard en ikzelf.*

De heer Philippe Mahoux (PS). – *We verwelkomen de bijkomende ondertekenaars met belangstelling, maar ik wil toch opmerken dat het wenselijk is de lijst van de ondertekenaars af te sluiten op het moment dat de tekst wordt ingediend. Anders zouden we kunnen veronderstellen dat we enkel kunnen functioneren bij consensus, wat me geen goede parlementaire gewoonte lijkt. Meerderheid en oppositie bestaan immers wel degelijk, anders zou er geen enkele reden zijn om parlementsleden te kiezen.*

Wat de grond van de zaak betreft, beoogt de tekst te onderzoeken hoe richtlijnen of andere normatieve Europese teksten in ons land worden toegepast, vooral, maar niet uitsluitend, bij verdeelde bevoegdheden. Buiten de Europese context herinner ik eraan dat sommige verdragen een zeer lange weg moeten afleggen in veel parlementen. Het zou dus interessant zijn ook dat aspect te onderzoeken. Ik heb het niet over de ratificatie, aangezien de Senaat geen initiatief meer kan nemen in het ratificatieproces van verdragen of in de goedkeuring van teksten met betrekking tot verdragen. Ik betreur dat.

We moeten ook bepalen welke moeilijkheden kunnen opduiken bij de omzetting en welke verschillen zich kunnen voordoen tussen Gewesten en Gemeenschappen en tot slot, om voorstellen te formuleren om de omzetting van het Europese recht in Belgisch recht te verbeteren en om de achterstand misschien sneller in te halen. We kunnen ook inspiratie putten uit de ervaring van de Gewesten en de Gemeenschappen en uit hun onderlinge verschillen om goede praktijken te veralgemenen.

De heer Rik Daems (Open Vld). – *Ik wil deze laatste kans grijpen om mij nog aan te sluiten bij de lijst van eminente ondertekenaars van dit uitmuntende voorstel van collega Mahoux.*

Mevrouw Cécile Thibaut (Ecolo). – *De lijst van de ondertekenaars van dit verzoek tot informatierapport wordt vandaag afgesloten, maar ik zou niet willen dat men daaruit besluit dat de fractie van Ecolo-Groen geweigerd heeft het verzoek te ondertekenen of dat ze dat verzoek onbelangrijk vindt. Er werd ons gewoon niet gevraagd om dat verzoek mee te ondertekenen. We nemen daar echter geen aanstoot aan, en aangezien we het een belangrijk onderwerp vinden, zullen we er actief aan meewerken in de commissie.*

De heer Karl Vanlouwe (N-VA). – *Met genoeg steunen ook wij het voorstel van collega Mahoux, rekening houdend met de aanvullende opmerkingen van de heer Vanackere.*

We kunnen niet ontkennen dat de invloed van Europa op een groot deel van de regelgeving, zowel op federaal vlak als in

**MM. Christophe Bastin et Bertin Mampaka
Mankamba ; Doc. 6-131)**

Discussion

Mme la présidente. – *Plusieurs sénateurs ont ajouté leur signature au bas de cette demande. Il s'agit de M. De Gucht, de Mme Taelman, de M. Vereeck, de M. Wahl, de Mme De Bue, de M. Brotchi, de M. Destrebecq, de M. Evrard et de moi-même.*

M. Philippe Mahoux (PS). – *Nous accueillons avec intérêt les cosignataires supplémentaires en précisant toutefois qu'à partir du moment où le texte est déposé, il convient de clore la liste des signataires. Sinon, nous pourrions imaginer que nous ne fonctionnons qu'en consensus, ce qui ne me paraît pas une bonne habitude parlementaire. En effet, majorité et opposition existent bel et bien, sans quoi il n'y aurait aucune raison d'élire un parlement.*

Sur le fond du problème, le texte vise à voir comment les directives ou autres textes normatifs européens sont appliqués dans notre pays, surtout – mais pas exclusivement – lorsque les compétences sont partagées. En dehors du contexte européen, je rappellerai que certains traités doivent suivre un très long cheminement dans beaucoup de parlements. Il serait donc intéressant d'analyser également cet aspect. Je ne parle pas de la ratification puisque le Sénat a été privé de la possibilité d'être l'initiateur d'une démarche de ratification de traités ou d'approbation de textes relatifs à des traités, ce que je déplore.

Il s'agit aussi de déterminer les difficultés qui peuvent surgir lors de la transposition et les différences qui peuvent se présenter entre Régions et Communautés et, enfin, de formuler des propositions afin d'améliorer la traduction du droit européen en droit belge et peut-être de résorber plus rapidement l'arriéré. Nous pourrions également nous enrichir de l'expérience des Régions et Communautés et des différences qui existent entre elles pour généraliser les bonnes pratiques.

M. Rik Daems (Open Vld). – *Je veux saisir cette dernière occasion de me joindre à la liste des éminents cosignataires de cette excellente proposition de M. Mahoux.*

Mme Cécile Thibaut (Ecolo). – *Si, aujourd'hui, la liste des signatures est clôturée pour ce rapport d'information, je ne voudrais pas que l'on conclue que le groupe Ecolo-Groen a refusé de signer la demande de rapport d'information ou pense que le sujet est sans intérêt. Nous n'avons tout simplement pas été invités à cosigner cette demande. Nous ne nous en offusquons toutefois pas et, comme le sujet nous paraît important, nous y travaillerons activement au sein de la commission.*

M. Karl Vanlouwe (N-VA). – *Nous appuyons également avec plaisir la proposition de M. Mahoux, compte tenu des remarques complémentaires de M. Vanackere.*

Nous ne pouvons nier que l'influence de l'Europe sur une grande partie de la législation, tant fédérale que celle des

de deelstaten, steeds belangrijker wordt. Vorig jaar kregen we van de Europese Commissie jammer genoeg de bedenkelijke prijs van kampioen in het laattijdig omzetten van Europese richtlijnen. Vaak heeft die laattijdigheid te maken met onze ingewikkelde staatsstructuur, die tot gevolg heeft dat bevoegdheden dikwijls niet homogeen bij één bepaald beleidsniveau rusten. Onze fractie is van mening dat de zesde staatshervorming het er niet echt gemakkelijker op heeft gemaakt. Om te proberen ons land weg te krijgen van deze rode-lantaarnpositie, denkt de N-VA dat het nuttig kan zijn hierover een informatieverlag op te stellen. Daarin kan de omzetting van EU-recht worden onderzocht. Hopelijk wordt die omzetting daardoor in de toekomst gemakkelijker. Het rapport zou derhalve niet alleen een analyse maken, maar ook aanbevelingen kunnen doen om de omzetting in ons ingewikkelde land te verbeteren en te vereenvoudigen.

Het niet of laattijdig omzetten van EU-regelgeving is een schending van het Europees recht en kan ertoe leiden dat de Europese Commissie een inbreukprocedure instelt tegen de betreffende lidstaat. Boetes of dwangsommen kunnen in dat geval aan België worden opgelegd. Een informatieverlag zal ons alvast helpen om een zicht te krijgen op de huidige situatie en op de gevaren bij die omzetting. Ik hoop ook dat het informatieverlag dieper kan ingaan op de interne keuken van de bevoegdheidsverdeling in ons land. Eventuele boetes of dwangsommen moet België als lidstaat van de Europese Unie uiteindelijk betalen, maar het is ook normaal dat ze verhaald kunnen worden op de overheid die verantwoordelijk is voor de laattijdige omzetting. In dit institutionele kluwen kan een gedegen informatieverlag daarover ook enige duidelijkheid brengen.

Kortom, onze fractie steunt het voorstel tot het opmaken van een informatieverlag en denkt dat dit ertoe kan bijdragen dat we weer een goede leerling worden in de Europese klas.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld). – Ik sluit mij grotendeels aan bij collega Vanlouwe.

Het betreft een bijzonder interessant thema en de hervormde Senaat is de uitgelezen plaats om erover te debatteren. De Senaat kan over dit thema aanbevelingen doen, onderzoeken waar de problemen zich voordoen en waar ons land achterop loopt.

In mijn ogen moet ook in de toekomst de Senaat die problematiek blijven opvolgen. De Senaat speelt in dat verband een belangrijke rol die erin bestaat om het overzicht te bewaren. De deelstaatsenatoren hebben op dat vlak ook een belangrijke functie: zij zouden de bevindingen van dit informatieverlag moeten overbrengen in hun respectieve regionale parlementen.

Immers, zoals collega Vanlouwe heeft vermeld, heeft ons land binnen de EU helaas een slechte naam als het gaat om het aanpassen van zijn wetgeving. De trage omzetting van het recht van de Europese Unie in Belgisch recht moet worden aangepakt. Dat vereist een verdere opvolging vanuit de Senaat, ook nadat dit informatieverlag is afgerond.

entités fédérées, ne cesse de prendre de l'importance. L'an dernier, hélas !, la Commission européenne nous a décerné le titre douteux de champion dans la lenteur de transposition des directives européennes. Ce retard est souvent lié à notre structure étatique compliquée, qui a comme conséquence que les compétences ne sont pas souvent confiées de manière homogène à un seul niveau de pouvoir. Notre groupe estime que la sixième réforme de l'État n'a pas vraiment facilité les choses. Pour essayer de sortir notre pays de sa position de lanterne rouge, à la N-VA, nous estimons qu'il peut être utile d'établir un rapport d'information qui examinerait la transposition du droit de l'Union européenne. Nous espérons qu'ainsi cette transposition se fera plus aisément dans le futur. Le rapport ne devrait pas seulement comporter une analyse mais pourrait inclure des recommandations pour améliorer et simplifier la transposition dans notre pays si compliqué.

Ne pas transposer ou transposer avec retard la réglementation de l'Union européenne constituent une violation du droit européen et peuvent en conséquence conduire la Commission européenne à engager une procédure d'infraction contre l'État membre concerné. La Belgique peut dans ce cas se voir imposer des amendes et des astreintes. Un rapport d'information nous aidera à avoir une vue générale de l'état des transpositions et des dangers qu'il recèle. J'espère aussi que le rapport d'information pourra se pencher plus en profondeur sur la cuisine interne du partage des compétences dans notre pays. La Belgique se doit de payer les éventuelles amendes et astreintes en tant qu'État membre de l'Union européenne, mais il est normal qu'elle puisse en réclamer les montants à l'autorité responsable du retard de transposition. Dans ce fouillis institutionnel, un rapport d'information sérieux peu apporter quelque clarté.

Pour faire bref, notre groupe soutient la proposition d'établissement d'un rapport d'information et pense que cela peut nous aider à redevenir un bon élève dans la classe européenne.

M. Jean-Jacques De Gucht (Open Vld). – Je suis en grande partie d'accord avec mon collègue Vanlouwe.

Il s'agit d'un sujet particulièrement intéressant et le nouveau Sénat est le lieu par excellence pour en débattre. Le Sénat peut émettre des recommandations sur ce sujet, étudier les problèmes qui se présentent et trouver où notre pays prend du retard.

À mes yeux, à l'avenir, nous devons aussi continuer à suivre cette problématique. Le Sénat joue un rôle important qui consiste à conserver une vue d'ensemble. Les sénateurs des entités fédérées ont à ce sujet une fonction importante à assumer : rapporter les résultats de ce rapport d'information dans leurs parlements régionaux respectifs.

En effet, comme M. Vanlouwe l'a mentionné, notre pays a une mauvaise réputation dans l'UE en ce qui concerne l'adaptation de sa législation. Il faut s'attaquer à la lenteur de la transposition du droit européen en droit belge. Cela exige un suivi approfondi par le Sénat, y compris après l'établissement de ce rapport d'information.

Mevrouw Güler Turan (sp.a). – De discussie over de omzetting van de Europese regels naar Belgische wetgeving is ook aan bod gekomen in het Vlaams Parlement, bij de bespreking van de beleidsnota Buitenlandse Zaken. Ook op Vlaams niveau merken we namelijk dat de omzetting niet zo gemakkelijk verloopt en veel te lang duurt. Daardoor zijn er zelfs sanctiedossiers opgesteld.

Ik stel daarom voor dat we bij het opstellen van een informatieverlag niet stoppen bij de grenzen van het federale niveau, maar dat we, elk in het eigen parlement, informatie verzamelen en aan de Senaat doorgeven of zelfs gezamenlijke hoorzittingen organiseren. Het zou te gek zijn dat Senaat en regio's volledig los van elkaar werken. We hebben er alle belang bij deze kwestie zoveel mogelijk als één geheel te bekijken en ook de besprekingen in de regio's aan te vangen. We moeten niet alleen aandacht besteden aan de inhoud maar ook aan de werkwijze.

De heer Steven Vanackere (CD&V). – Alle fracties zullen erkennen dat het verzoek tot het opstellen van een informatieverlag over de omzetting van het recht van de Europese Unie in Belgisch recht een belangrijk thema betreft. We kunnen echter maar goede informatieverlagen opstellen als we ons voldoende op bepaalde thema's toespitsen.

Tijdens de commissiebesprekingen wees mevrouw Lieten bijvoorbeeld terecht op de problematiek van de manier waarop de Europese wetgeving tot stand komt. Dat is een bijzonder interessant onderwerp voor een informatieverlag. Tal van onderwerpen hebben betrekking op de omzetting van het Europees recht in het Belgisch recht. Het gaat niet alleen om de laattijdige omzetting, maar ook om de kwaliteit ervan. Een collega wees er daarnet op dat het niet altijd het federale niveau betreft. Soms worden de drie Gewesten geacht het recht van de Europese Unie in Belgisch recht om te zetten en ook daar kan laattijdigheid een probleem zijn.

De Senaat moet dus ook aandacht hebben voor de verschillen in de omzetting. Zo bestaat er Europese regelgeving over de manier waarop apotheken in ziekenhuizen moeten worden georganiseerd. Die regelgeving is in het Waalse, het Brusselse en het Vlaamse Gewest op verschillende wijze omgezet. Dat behoort tot de soevereine bevoegdheid van elke deelstaat. Als die omzetting echter tot gevolg heeft dat ziekenhuisapotheken niet meer kunnen samenwerken, dan is de Belgische burger daar uiteindelijk het slachtoffer van.

Het gaat dus niet alleen over de laattijdigheid, maar ook over de manier waarop de deelstaatarlamenten en de deelstaatregeringen de omzetting van de Europese regelgeving organiseren. We moeten ervoor zorgen dat de wetgeving voldoende op elkaar afgestemd blijft.

De heer Philippe Henry (Ecolo). – In naam van de Ecolo-Groenfractie, steun ook ik het voorstel. Het is een mooi onderwerp voor de Senaat. Het ligt niet uiterst gevoelig op politiek vlak aangezien het over de werking en de organisatie van de federale Staat gaat ten voordele van de andere entiteiten. Sommige Europese richtlijnen hebben in hoofdzaak betrekking op de federale bevoegdheden, andere op de bevoegdheden van de Gemeenschappen en de Gewesten. We hebben er belang bij dat de omzetting zo goed mogelijk gebeurt. Dat komt het beleid ten goede dat op de

Mme Güler Turan (sp.a). – La discussion sur la transposition des règles européennes dans la législation belge a aussi été abordée au Parlement flamand lors du débat sur la note de politique des Affaires étrangères. Au niveau flamand, en effet, nous remarquons également que la transposition n'est pas très aisée et qu'elle prend beaucoup de temps. Des dossiers de sanctions sont même élaborés.

Je propose dès lors que, lors de l'établissement d'un rapport d'information, nous ne nous arrêtons pas aux limites du niveau fédéral mais que, chacun dans son propre Parlement, réunisse des informations et les transmette au Sénat, ou organise même des auditions communes. Il serait trop idiot que le Sénat et les Régions travaillent tout à fait séparément. Nous avons tout intérêt à examiner ce genre de dossier autant que possible comme un tout et à lancer également les discussions dans les Régions. Nous ne devons pas seulement accorder notre attention au contenu mais aussi à la méthode de travail.

M. Steven Vanackere (CD&V). – Tous les groupes politiques admettront que la demande d'établissement d'un rapport d'information sur la transposition du droit de l'Union européenne en droit belge est un sujet capital. Nous ne pourrions toutefois élaborer des rapports d'information de qualité que si nous nous limitons à certains thèmes.

Durant les débats en commission, Mme Lieten a, par exemple, pertinemment attiré l'attention sur la manière dont la législation européenne est élaborée. Ce serait un thème intéressant pour un rapport d'information. De nombreux thèmes ont un rapport avec la transposition du droit européen en droit belge, pas seulement le retard pris par la transposition mais aussi la qualité de celle-ci. Un collègue a signalé que le problème ne concernait pas toujours l'autorité fédérale. Les trois Régions sont parfois censées assurer la transposition et, si elles tardent à le faire, cela peut poser problème.

Le Sénat doit donc aussi être attentif aux différences de transposition. Ainsi, la réglementation européenne sur l'organisation des pharmacies hospitalières a été transposée différemment en Région wallonne, en Région bruxelloise et en Région flamande. Il s'agit d'une compétence souveraine de chaque entité fédérée mais si la transposition empêche les pharmacies hospitalières de collaborer, cela peut nuire au citoyen belge.

Le retard de la transposition n'est donc pas le seul enjeu. Il en va aussi de la manière dont les parlements et gouvernements des entités fédérées organisent la transposition de la réglementation européenne. Nous devons veiller à ce que la législation garde une certaine cohérence.

M. Philippe Henry (Ecolo). – Au nom du groupe Ecolo-Groen, je voudrais soutenir moi aussi la proposition. Il s'agit d'un beau sujet de travail pour le Sénat. Il n'est pas extrêmement sensible d'un point de vue politique puisqu'il concerne le fonctionnement et l'organisation de l'État fédéral au bénéfice de toutes les entités. Certaines directives européennes s'appliquent principalement aux compétences fédérales, d'autres essentiellement aux compétences régionales et communautaires. Nous avons intérêt à ce que les transpositions se déroulent le mieux possible, au bénéfice des

verschillende niveaus moet worden gevoerd. Het beeld van ons land ten aanzien van het buitenland is ook belangrijk omdat alle bevoegdheidsniveaus erbij betrokken zijn.

We kunnen ook zeggen dat dit onderwerp in de commissie is gerijpt. Iedereen heeft zijn invalshoek en toevoegingen kunnen inbrengen. Met dit onderwerp zullen we niet alle Europese kwesties regelen. De heer Mahoux heeft in zijn betoog overigens het voorbeeld van het voorkomen van inbreuken aangehaald. De slechtst mogelijke situatie doet zich immers voor als men niet of slecht heeft omgezet, want dat leidt tot een veroordeling. We gaan nu niet de aanpak van de overtredingen bespreken. Ons debat gaat over een eerdere stap, namelijk de omzetting.

Ik had ook het klimaatbeleid genoemd, dat in België momenteel is geblokkeerd doordat de doelstellingen die Europa heeft opgelegd over de verschillende bevoegdheidsniveaus zijn verdeeld. Dit onderwerp gaat dus niet over de normgeving maar wel over een uitvoeringsbeleid dat tussen de regeringen moet worden geregeld.

Dat onderdeel vormt misschien een eerste belangrijke stap. Daarna kunnen wij ons met andere aspecten van de verhouding tussen België en Europa bezighouden.

We kijken er naar uit om de commissiewerkzaamheden zo vlug mogelijk aan te vatten en een interessant debat over dit onderwerp te voeren.

- De bespreking is gesloten.
- De stemming over het verzoek tot het opstellen van een informatieverlag heeft later plaats.

Dotatie van de Senaat – Uitgaven van het dienstjaar 2013 en begrotingsvooruitzichten voor het dienstjaar 2015 (Stuk 6-119)

Bespreking

De heer Bert Anciaux (sp.a), rapporteur. – Ik begin met de rekeningen van het begrotingsjaar 2013. Dat was het laatste volledige jaar van de Senaat in zijn vroegere vorm en bovendien een jaar waarin de uitgaven niet door verkiezingen werden vertekend.

Bij de begrotingsopmaak werd nog voor een fors deficit gevreesd, maar door het rigoureuze voortzetten van de besparingen werd het jaar uiteindelijk met een positief saldo van ongeveer 611 000 euro afgesloten.

In 2013 bestond de uitgavenbegroting nog uit twee delen. Enerzijds zijn er natuurlijk de uitgaven die met de Senaat zelf te maken hebben, anderzijds zijn er de uitgaven in het kader van de financiering van politieke partijen.

Het eerste budget beliep meer dan 71 miljoen euro, terwijl voor de dotatie slechts 69 880 000 euro was uitgetrokken. Het bedrag was overigens even hoog als de twee jaren voordien. Uiteindelijk vielen de totale uitgaven 2,63% lager uit dan begroot, goed voor een besparing van 1 877 219 euro.

In de vergelijkende tabel die u terugvindt vanaf pagina 12 van het gedrukte verslag, kunt u vaststellen dat voor de meeste posten het budget niet volledig werd benut. Alleen de

politiques que doivent mener les différentes entités. L'image que donne notre pays à l'étranger est elle aussi importante parce qu'elle engage tous les niveaux de pouvoir.

On peut aussi dire que ce sujet a mûri au sein de la commission. Tout le monde a pu apporter son angle de vue et des compléments. Avec ce sujet, nous n'allons pas vider toutes les questions européennes. D'ailleurs, dans son exposé, M. Mahoux cite l'exemple de la prévention des infractions. La pire des situations survient en effet quand on n'a pas ou quand on a mal transposé, ce qui entraîne une condamnation. Nous n'allons pas aborder ici la manière de gérer les infractions. Notre sujet de discussion est en amont et porte sur la transposition.

De même, j'avais évoqué la politique climatique, actuellement bloquée en Belgique à cause de la répartition entre les différentes entités des objectifs européens qui nous sont imposés. Il ne s'agit pas alors d'un sujet normatif mais d'une politique exécutive qui doit s'organiser entre les gouvernements.

Ce volet constitue peut-être une première étape importante qui ne doit pas nous empêcher de travailler par la suite sur d'autres pans de la relation entre la Belgique et l'Europe.

Nous nous réjouissons d'y travailler très vite au sein de la commission et d'avoir une discussion intéressante à ce sujet.

- La discussion est close.
- Il sera procédé ultérieurement au vote sur la demande d'établissement d'un rapport d'information.

Dotation du Sénat – Dépenses de l'exercice 2013 et prévisions budgétaires pour l'exercice 2015 (Doc. 6-119)

Discussion

M. Bert Anciaux (sp.a), rapporteur. – Je commencerai par présenter les comptes de l'exercice budgétaire 2013. Ce fut la dernière année entière vécue par le Sénat dans sa forme antérieure et une année où les dépenses n'ont pas été affectées par les élections.

Au moment de l'élaboration du budget, on craignait encore un déficit important mais la poursuite des économies a finalement permis de clôturer l'exercice sur un solde positif de près de 611 000 euros.

Le budget des dépenses pour l'exercice 2013 se composait encore de deux volets avec, d'une part, les dépenses propres au Sénat et, d'autre part, les dépenses liées au financement des partis politiques.

Le premier budget s'élevait à plus de 71 millions d'euros alors que la dotation du Sénat était fixée à 69 880 000 euros seulement, montant identique à celui des deux années précédentes. Finalement, les dépenses totales ont été de 2,63% inférieures aux dépenses budgétées, ce qui a représenté une économie de 1 877 219 euros.

Vous pouvez constater dans le tableau comparatif présenté à la page 12 du rapport, que le budget n'a pas été épuisé pour

moelijk in te schatten budgetten voor werken aan de historische gebouwen van de Senaat en voor de kosten van de gedrukte stukken vormen daarop een uitzondering.

Bovendien was voorzichtigheidshalve rekening gehouden met een indexaanpassing vanaf 1 december 2013. Door de lage inflatie was een dergelijke aanpassing echter helemaal niet nodig. Het vermijden van deze meeruitgave verklaart voor een deel het overschot dat uiteindelijk werd geboekt.

Zowel de uitgaven voor afscheidsvergoedingen als die voor politieke medewerkers vielen lager uit dan begroot. Ook de uitgaven voor het vaste personeel van de Senaat bleven beneden de begroting, mede door het handhaven van de complete aanwervingsstop die al sinds 2010 van kracht is.

Het jaar 2013 werd gekenmerkt door het grote aantal gedrukte stukken, waarvan er minder dan in 2012 enkel elektronisch konden worden gepubliceerd. In 2013 was de Senaat bovendien nog niet volledig overgeschakeld op de drukkerij van de Kamer. Dat zal in de toekomst tot besparingen leiden.

De uitgaven voor communicatie, informatie, publicatie en het camerasysteem blijven ruim onder het budget. Een voornaam aandachtspunt bij de Senaat blijft het verbruik van elektriciteit, gas en water. Er werd hiervoor een licht deficit geboekt. De uitgaven voor de gebouwen die de Senaat zelf beheert, bleven evenwel onder controle, met een minderuitgave van meer dan 20 000 euro ten opzichte van het budget, ondanks de stijging van de eenheidsprijzen.

De Senaat heeft zijn politiek inzake energiebesparing in 2013 concreet voortgezet met de installatie van de energiezuinige liften, verlichting met ledlampen, bewegingsdetectoren en tijdschakelaars. De overschrijding van het budget voor werkzaamheden vloeit voornamelijk voort uit het aanbrengen van isolatie.

Het aandeel van de Senaat in de kosten van de bibliotheek bleef beneden de bedragen die daarvoor eerder door de Kamer naar voren werden geschoven. Ook de uitgaven voor het restaureren van meubilair vielen in vergelijking met 2012 sterk terug. Bovendien vielen de uitgaven voor informatica en voor het Huis van de Parlementsleden aanzienlijk lager uit dan begroot omdat bepaalde projecten nog niet konden worden uitgevoerd.

Samengevat: door de aanhoudende inspanningen om meer besparingen te realiseren is de Senaat er voor de tweede keer sinds 2007 in geslaagd geen beroep te moeten doen op eigen middelen.

Tot zover de rekeningen van 2013. Nu ga ik over tot de begroting voor het jaar 2015. Iedereen heeft daarover een uitgebreid schriftelijk verslag ontvangen.

Het begrotingsjaar 2015 is voor de Senaat het eerste volledige boekjaar sinds de zesde staatshervorming. Het draagt evenwel nog sporen van het verkiezingsjaar 2014, in de vorm van voorzieningen voor afscheids- en opzegvergoedingen.

Globaal worden de uitgaven voor 2015 geschat op 55 133 350 euro. Dat is een nominale daling van niet minder dan 14,75% ten opzichte van het budget voor 2014, dat nog 64 668 915 euro bedroeg. De uitgaven worden dus met meer dan 9,5 miljoen euro verminderd. Aangezien een stukje van de uitgaven uit de eigen inkomsten zal worden gehaald en de

la plupart des postes. Seuls les budgets difficilement prévisibles des travaux aux bâtiments historiques du Sénat et des frais d'impression font exception à la règle.

En outre, la prudence avait amené à tenir compte d'une indexation à partir du 1er décembre 2013. La faiblesse de l'inflation a toutefois permis d'éviter cette adaptation, ce qui explique en partie l'excédent finalement enregistré.

Les dépenses pour les indemnités de départ comme celles en faveur des collaborateurs politiques ont été moins élevées que prévu. Les dépenses pour le personnel statutaire du Sénat ont elles aussi été inférieures à la somme budgétée, en raison entre autres du maintien du gel complet des recrutements appliqué depuis 2010.

L'exercice 2013 se caractérise par le grand nombre de documents imprimés, le nombre de publications exclusivement électroniques étant moins élevé qu'en 2012. En outre, en 2013, le Sénat ne faisait pas encore uniquement appel à l'imprimerie de la Chambre. Le recours à la Chambre permettra donc des économies à l'avenir.

Les dépenses pour la communication, l'information, les publications et le système de caméras restent nettement inférieures au budget. Un des points auxquels le Sénat a été particulièrement attentif est la consommation d'électricité, de gaz et d'eau. Un léger déficit a été noté pour ces postes. Les dépenses pour les bâtiments gérés par le Sénat lui-même ont été maîtrisées puisqu'elles ont diminué de plus de 20 000 euros malgré l'augmentation des prix unitaires.

Le Sénat a poursuivi en 2013 sa politique d'économie d'énergie en installant des ascenseurs plus économiques, en équipant les installations d'éclairage de lampes LED, en plaçant des détecteurs de mouvement et des minuteries. Le dépassement du budget prévu pour les travaux s'explique surtout par l'isolation.

La part du Sénat dans les frais de la bibliothèque est restée en dessous des montants prévus par la Chambre. Les dépenses pour la restauration du mobilier ont aussi diminué sensiblement par rapport à 2012. Par ailleurs, les dépenses pour l'informatique et pour la Maison des parlementaires ont été nettement moins élevées que prévu car certains projets n'ont pu être exécutés.

En résumé : grâce à ses efforts constants d'économie, le Sénat a pu, pour la deuxième fois depuis 2007, éviter de puiser dans ses fonds propres.

Voilà pour les comptes de 2013. Je passe maintenant au budget de 2015. Chacun a reçu un rapport écrit détaillé à ce sujet.

L'exercice budgétaire 2015 est le premier exercice complet que connaîtra le Sénat depuis la sixième réforme de l'État. Il reste marqué par l'année électorale 2014, sous forme de provisions pour indemnités de départ et de licenciement.

Globalement, les dépenses de 2015 sont estimées à 55 133 350 euros, ce qui représente une baisse nominale de non moins de 14,75%, ou plus de 9,5 millions, par rapport au budget 2014. Comme une partie des dépenses seront financées sur fonds propres et que la dotation sera dès lors fixée à 55 millions d'euros, le gouvernement peut réaliser une économie de plus de 7 millions d'euros par rapport à la

dotatie daardoor op 55 miljoen kan worden vastgelegd, realiseert de regering dus in vergelijking met het bedrag dat ze in het ontwerp van algemene uitgavenbegroting 2015 had opgenomen, namelijk een dotatie voor de Senaat van 62 230 000 euro, een besparing van meer dan 7 miljoen euro.

De begrotingsposten waarvoor de uitgaven in zeer belangrijke mate dalen, zijn die met betrekking tot de senatoren, de bureauvergoedingen, de uittredingsvergoedingen en de uitgaven voor de politieke medewerkers. Niet alleen is het aantal senatoren verminderd van 71 naar 60, de Senaat betaalt alleen nog de 10 gecoöpteerde senatoren. Zij ontvangen een parlementaire vergoeding gelijk aan de helft van die van de volksvertegenwoordigers.

De bureauvergoedingen zijn met ongeveer 60% verminderd en er zijn minder bureauleden dan voorheen. Het aantal terugbetaalde verplaatsingen is eveneens drastisch verminderd.

De gewone en buitengewone subsidies aan de fracties zijn verminderd met 75% ten opzichte van de situatie voor de laatste verkiezingen. Het aantal individuele politieke medewerkers werd sterk teruggebracht, wat deels gecompenseerd wordt door een toename van vooral universitaire fractiemedewerkers. Het kabinet van de voorzitter van de Senaat, van wie de taken grotendeels ongewijzigd zijn gebleven, zal nog slechts twee universitaire medewerkers kennen.

De begrotingspost met betrekking tot het statutair personeel vermindert met ongeveer 4%. De Senaat werft sinds 2009 geen nieuwe medewerkers meer aan en vertrekkende personeelsleden worden niet vervangen. Ook de mobiliteit van de personeelsleden naar andere instellingen zorgt voor een vermindering van het personeelsbestand: er zijn nu 11 personeelsleden op proef bij de Kamer en over enkele maanden nog 5 meer, 3 bij het Rekenhof, 2 bij de Verenigde Benoemingscommissies voor het Notariaat, 1 bij het Grondwettelijk Hof en 1 bij het Beneluxparlement. Hierdoor kunnen we de personeelskosten verminderen. De Senaat recupereert bovendien een deel van de loonkosten van de terbeschikkinggestelde personeelsleden. Een aantal personeelsleden dat reeds vroeger naar de Kamer overstapte, is daar definitief benoemd en is sindsdien budgettair niet meer ten laste van de Senaat. Voor alle duidelijkheid: niet alle personeelsleden die op proef voor de Kamer werken, worden ook door de Kamer betaald, maar ze worden, zolang ze op proef zijn, door de Senaat betaald.

Andere begrotingsposten worden eveneens neerwaarts herzien. Dat is onder meer het geval voor de parlementaire stukken, die voortaan allemaal worden gedrukt bij de drukkerij van de Kamer. Dat zorgt niet alleen voor een synergie, maar ook voor een besparing per gedrukte bladzijde. Voor andere posten zoals meubilair, materieel en multilaterale relaties zakken de deelbudgetten eveneens.

Daarnaast zijn er een aantal begrotingsposten die onveranderd blijven of heel licht stijgen: elektriciteit, verwarming, bibliotheek, bilaterale relaties, wagenpark en restaurant.

Wat het energieverbruik betreft, speelt de Senaat een voorbeeldige rol. Wij mogen daarop terecht fier zijn.

Enkele begrotingsposten voor werken in en aan het gebouw

dotation de 62 230 000 euros inscrite au budget général des dépenses de 2015.

Les postes du budget où les dépenses diminuent sensiblement concernent les sénateurs, les « indemnités bureau », les indemnités de départ et les dépenses pour les collaborateurs politiques. Non seulement le nombre de sénateurs est passé de 71 à 60 mais le Sénat ne paie plus que les 10 sénateurs cooptés. Ils perçoivent une indemnité parlementaire égale à la moitié de celle des députés.

Les indemnités Bureau ont été réduites d'environ 60%, et ce dernier compte moins de membres qu'auparavant. Le nombre de déplacements remboursés a également été réduit de manière drastique.

Les subsides ordinaires et extraordinaires accordés aux groupes ont été réduits de 75% par rapport à la situation qui prévalait avant les dernières élections. Le nombre de collaborateurs politiques individuels a été fortement réduit, ce qui est en partie compensé principalement par une augmentation des collaborateurs de groupe universitaires. Le cabinet du président du Sénat, dont les tâches restent pour une grande partie inchangées, ne comptera plus que deux collaborateurs universitaires.

Le poste budgétaire concernant le personnel statutaire diminue d'environ 4%. Le Sénat n'engage plus de nouveaux agents depuis 2009, et le personnel qui quitte l'institution n'est pas remplacé. La mobilité du personnel vers d'autres institutions a aussi permis de réduire l'effectif : 11 personnes sont à l'essai à la Chambre et dans quelques mois 5 autres le seront à la Chambre, 3 à la Cour des comptes, 2 aux Commissions de nomination réunies pour le notariat, 1 à la Cour constitutionnelle et 1 au parlement du Benelux. Cela nous permet de réduire les frais de personnel. Le Sénat récupère en outre une partie des coûts salariaux du personnel mis à disposition. Un certain nombre de membres du personnel partis antérieurement à la Chambre y ont été nommés définitivement et ne sont plus, depuis lors, à charge du budget du Sénat. Pour être clair, les personnes à l'essai à la Chambre ne sont pas toutes payées par la Chambre, elles sont payées par le Sénat tant qu'elles sont à l'essai.

D'autres postes budgétaires ont également été revus à la baisse. C'est entre autres le cas pour les documents parlementaires qui seront désormais entièrement imprimés à l'imprimerie de la Chambre. Cela contribue non seulement à une synergie mais aussi à une économie par page imprimée. Pour d'autres postes comme le mobilier, le matériel et les relations multilatérales, les budgets sont également réduits.

D'autres postes budgétaires restent inchangés ou augmentent très légèrement : l'électricité, le chauffage, la bibliothèque, les relations bilatérales, le parc automobile et le restaurant.

En ce qui concerne la consommation d'énergie, le Sénat a un rôle exemplaire. Nous pouvons en être fiers à juste titre.

Quelques postes budgétaires relatifs aux travaux à l'intérieur et à l'extérieur du bâtiment et à la Maison des parlementaires augmentent de manière significative. Certains gros travaux comme l'adaptation de la détection d'incendie seront répartis sur plusieurs années. La part de 50% du Sénat dans le remplacement de la détection d'incendie dans la Maison des parlementaires, d'une part, et celle de la mise en conformité

en voor het Huis van de Parlementsleden stijgen significant. Bepaalde grote werken zoals het aanpassen van de branddetectie zullen over verschillende jaren worden gespreid. Het aandeel van 50% van de Senaat in de kostprijs voor het verwezenlijken van de vervanging van de branddetectie in het Huis van de Parlementsleden, enerzijds, en die van het conform maken van het Paleis der Natie aan de brandnormen, anderzijds, worden op respectievelijk 175 000 27 000 euro geschat.

De stookketels aan de Leuvenseweg 5 zijn 32 jaar oud en dienen dringend te worden vervangen. In de haalbaarheidsstudie van juni 2014 wordt voorgesteld om een warmtekrachtkoppelinginstallatie op gas te installeren. De uitgave die daarvoor moet worden gedaan, zal op termijn worden gecompenseerd door de lagere verbruikskosten. De werkzaamheden die nodig zijn voor de warmtekrachtkoppelinginstallatie zullen worden aangegrepen om tegelijkertijd een regenwaterton te installeren op de plaats van de oude ondergrondse stookolietank. De kostprijs wordt geraamd op 35 000 euro. Ter vergelijking: het waterverbruik bedraagt 4000 euro per jaar tegen de huidige tarieven.

In samenwerking met de Regie der gebouwen, die mede-eigenaar is van de binnenplaats aan de Leuvenseweg 3, worden schilderwerken gepland voor een bedrag van 135 000 euro. De installatie voor klimaatregeling dient te worden vernieuwd. De kostprijs wordt op 57 000 euro geraamd. In zaal A worden de muren, het plafond en de vloer gerenoveerd; kostprijs: 70 000 euro.

De werkingskosten van het Huis der Parlementsleden zijn voor de helft ten laste van de Senaat. In het Huis der Parlementsleden wordt eveneens een groot aantal liften vervangen, alsook de branddetectie. Daarnaast zijn er nog aanpassingswerken gepland die voortvloeien uit de milieuvergunning en uit het veiligheidsplan.

Ten slotte zal de vervanging van meerdere servers leiden tot een merkbare verhoging van de informaticakosten.

Hiermee beëindig ik de lezing van het verslag. Ik wens er echter nog een persoonlijke bedenking aan toe te voegen.

Ik denk dat het, ook gelet op de berichten die in de pers zijn verschenen, toch voor alle collega's duidelijk moet zijn dat de laatste jaren ernstige inspanningen zijn geleverd om in de Senaat stevig te besparen. Deze cijfers bewijzen dat. Elke post is gewikt en gewogen.

In plaats van 71 senatorenweden moeten er nog maar tien halftijdse, of vijf voltijdse, worden betaald. Dat is natuurlijk al een forse besparing. Het aantal parlementaire medewerkers is fors gedaald, de subsidies voor de fracties zijn gedaald enzovoort.

De personeelskost voor de statutaire ambtenaren blijft echter een bijzonder grote post. Dat is logisch. Zelfs indien er geen activiteit in de Senaat zou zijn, dan nog moeten deze mensen betaald worden. Ze zijn vastbenoemd. Men mag dus geen opmerkingen maken over het feit dat zelfs in de huidige hervormde Senaat de personeelskost zo hoog blijft, wetende dat het aantal personeelsleden al gedaald is van meer dan 350 tot ongeveer 280 voltijdse equivalenten. Dat is dus een forse daling, die zich de komende jaren nog zal doorzetten, ook al

du Palais de la Nation aux normes incendie, d'autre part, sont estimées respectivement à 175 000 et à 27 000 euros.

Les chaudières situées au numéro 5, chaussée de Louvain, ont été placées il y a 32 ans et doivent être remplacées d'urgence. Il a été proposé dans l'étude de faisabilité de juin 2014 d'installer une unité de cogénération au gaz. Les dépenses consenties seront compensées à terme par des coûts de consommation inférieurs. À l'occasion des travaux nécessaires à l'installation de l'unité de cogénération, une citerne d'eau de pluie sera aménagée à la place de l'ancienne citerne souterraine de mazout. Le coût est estimé à 35 000 euros. À titre de comparaison, la consommation en eau s'élève à 4 000 euros par an au tarif actuel.

En collaboration avec la Régie des bâtiments qui est copropriétaire de la cour intérieure située numéro 3, rue de Louvain, des travaux de peinture y sont prévus, pour un montant de 135 000 euros. L'installation de climatisation doit être remplacée. Le coût est estimé à 57 000 euros. Les murs, le plafond et le sol de la salle A doivent être rénovés. Coût : 70 000 euros.

Les frais de fonctionnement de la Maison des parlementaires sont pour moitié à charge du Sénat. Un grand nombre d'ascenseurs ainsi que la détection d'incendie seront également remplacés dans la Maison des parlementaires. En outre, des travaux d'adaptation liés au permis d'environnement et au plan de sécurité sont également prévus.

Enfin, le remplacement de plusieurs serveurs engendre une augmentation sensible des frais informatiques.

Je termine ainsi la lecture du rapport. Mais je voudrais ajouter une considération personnelle.

Je pense, notamment à la suite des articles parus dans la presse, qu'il doit être clair pour tous les collègues que de sérieux efforts ont été faits ces dernières années pour faire des économies substantielles au Sénat. Les chiffres le montrent. Tous les postes ont été évalués au plus juste.

Les salaires de 71 sénateurs sont remplacés par 10 salaires mi-temps, ou 5 temps plein. C'est évidemment une économie considérable. Le nombre de collaborateurs parlementaires a beaucoup diminué, les subsides aux groupes sont réduits, etc.

Les frais de personnel pour les fonctionnaires statutaires restent néanmoins un poste particulièrement important, ce qui est logique. Même s'il n'y avait plus aucune activité au Sénat, ces personnes devraient encore être payées. Elles sont nommées à titre définitif. On ne peut faire aucune remarque sur le fait que, même dans le Sénat réformé, les frais de personnel restent aussi élevés, sachant que le personnel a déjà été réduit de plus de 350 équivalents temps plein à environ 280. C'est une diminution importante qui se poursuivra ces prochaines années, notamment parce que les personnes qui partiront à la retraite ne seront pas remplacées.

Le Bureau veut aussi utiliser son personnel de manière judicieuse. Une réflexion approfondie a été menée à ce sujet et je crois qu'il en sera ainsi également durant les prochaines années. De nombreux accords de coopération ont déjà été mis sur pied. Ainsi, il a été convenu avec le parlement de la Communauté française de confier des tâches de traduction et

omdat personeelsleden die met pensioen gaan, niet vervangen worden.

Het is ook de bedoeling van het Bureau om deze personeelsleden zinvol in te zetten. Daarover is grondig nagedacht en ik neem aan dat dit de komende jaren nog zo zal zijn. Er zijn al heel wat samenwerkingsverbanden opgezet. Zo is er met het parlement van de Franse Gemeenschap overeengekomen om vertaal- en tolkopdrachten toe te wijzen aan het personeel van de Senaat.

De senatoren zijn zelf verantwoordelijk voor de politieke invulling van hun opdracht, maar het personeel van de Senaat verdient het niet te worden voorgesteld als profiteurs.

(Applaus)

Ik las in een krant in een ingezonden opinieartikel, dat niet uitging van een van ons, dat de Senaat meer dan 280 personeelsleden telt voor amper acht vergaderingen per jaar. Dat beeld moeten we tegenspreken. Het personeel is helemaal niet verantwoordelijk voor de hervorming die wij hebben goedgekeurd. Het personeel is heel gemotiveerd om, samen met de senatoren, iets te maken van deze instelling. Die kans moeten we krijgen.

(Langdurig en levendig applaus)

Mevrouw Lieve Maes (N-VA). – Ik dank de heer Anciaux voor het uitgebreide verslag. We mogen zeker niet vergeten het team van de heer Vanhaverbeke te feliciteren voor het puike werk dat het al jaren levert, want de financiën van de Senaat worden echt wel goed beheerd.

Ik ontken niet dat we blij zijn dat hier aardig wat is bezuinigd. Ik ben echter ook blij met de toename van de middelen voor twee posten, die nog niet werden vermeld: zowel voor taalcursussen als voor opleidingen voor het personeel zijn de middelen verdubbeld of zelfs meer dan verdubbeld. Wie bij de besprekingen was, weet dat ik er de afgelopen jaren voor heb geijverd om de personeelsleden mobiel te maken zodat ze vlotter kunnen uitkijken naar andere mogelijkheden. De komende jaren zal de Senaat met minder geld toekomen en dat is op zich een goede evolutie.

De heer Philippe Mahoux (PS). – *Ik ga niet herhalen wat de heer Anciaux daarnet heeft gezegd.*

Ik zou er wel willen aan herinneren dat, ook al zijn sommige politieke fracties ontevreden over het feit dat ze er niet in geslaagd zijn de Senaat volledig op te doeken, de Senaat toch een instelling blijft die opdrachten te vervullen heeft. Die opdrachten moeten ten volle worden uitgevoerd.

Ik herhaal wat ik aan het einde van de vorige regeerperiode heb gezegd, toen ik het personeel van de Senaat heb gefeliciteerd voor zijn werk. Dat was geen gelegenheidsverklaring. Ik ben daar nog steeds van overtuigd. Ik voeg eraan toe dat de ambtenaren op geen enkele manier verantwoordelijk zijn voor de wijzigingen die de politiek heeft gewild. Wij hebben de Senaat willen hervormen, er was een akkoord tijdens de vorige regeerperiode, maar het personeel moet de verantwoordelijkheid voor die veranderingen niet opnemen.

Er staat van alles in de kranten. Mevrouw de voorzitter, we moeten meer aandacht hebben voor de communicatie over

d'interprétation au personnel du Sénat. Les sénateurs sont eux-mêmes responsables du contenu politique qu'ils donneront à leur mission mais les membres du personnel du Sénat ne méritent pas d'être présentés comme des profiteurs.

(Applaudissements)

J'ai lu dans un article d'opinion qui ne venait pas de l'un d'entre nous que le Sénat occupe 280 personnes pour à peine 8 réunions par an. Nous devons démentir cette image. Le personnel n'est en rien responsable de la réforme que nous avons adoptée. Le personnel est très motivé pour faire quelque chose de cette institution, en collaboration avec les sénateurs. Il faut nous donner l'occasion de le faire.

(Vifs et longs applaudissements)

Mme Lieve Maes (N-VA). – *Je remercie M. Anciaux pour son rapport détaillé. Nous ne pouvons certainement pas oublier de féliciter l'équipe de M. Vanhaverbeke pour l'excellent travail qu'elle livre chaque année, car les finances du Sénat sont très bien gérées.*

Je ne nie pas que nous nous réjouissons des belles économies réalisées. Mais je me réjouis également de l'augmentation des moyens dans deux postes qui n'ont pas encore été mentionnés : tant pour les cours de langues que pour les formations pour le personnel, les moyens ont été doublés ou même davantage. Ceux qui ont assisté aux discussions savent que j'ai insisté, ces dernières années, sur la mobilité du personnel afin qu'il puisse plus facilement se tourner vers d'autres possibilités. Le Sénat devra à l'avenir s'en sortir avec moins d'argent, et c'est en soi une bonne évolution.

M. Philippe Mahoux (PS). – Je ne vais nullement répéter ce que vient de dire M. Anciaux.

Je voudrais toutefois rappeler que même si des groupes politiques restent insatisfaits de l'incomplétude de leur démarche sénaticide, le Sénat reste une institution et qu'il a des missions à remplir. Ces missions doivent être pleinement accomplies.

Je réitère les propos que je tenais à la fin de la législature précédente, lorsque je félicitais le personnel du Sénat pour la qualité de son travail. Ce n'était pas une déclaration de circonstance. Je continue à le penser. J'ajoute que les fonctionnaires ne sont en rien responsables des modifications que la politique a voulues. Si nous avons souhaité transformer le Sénat, s'il y a eu un accord durant la précédente législature, le personnel ne doit en aucun moment porter la responsabilité de ces changements.

On lit beaucoup de choses dans les journaux. Nous devrions, Madame la Présidente, être davantage attentifs à la communication sur la réalité, l'activité de notre assemblée de

onze assemblee evenals over de communicatiebron.

We moeten uitleggen wat er is gedaan, de medewerking die de diensten hebben geleverd bij de opmaak van de begroting, de besparingen die de Senaat heeft gerealiseerd. We moeten het beeld corrigeren dat in de pers wordt uitgedragen over een dure instelling met personeel dat niets doet.

Dat is ontoelaatbaar. We moeten de teugels van de communicatie van de Senaat weer in handen nemen. We hebben geen behoefte aan een communicatiestrategie. Het volstaat te blijven zeggen hoe de situatie werkelijk is.

We mogen niet toestaan dat onze instelling en haar personeel onterecht worden geminacht. Als we niet onmiddellijk reageren, zal dat negatieve beeld gedurende de hele regeerperiode worden verspreid. We moeten snel een persconferentie organiseren om de feiten mee te delen.

Op die manier vermijden we dat er foute informatie wordt verspreid.

Er zouden overigens bedragen die voor de Senaat bestemd zijn, worden overgedragen aan de Kamer, waardoor de aanzienlijke inspanning van onze assemblee dreigt te worden geminimaliseerd. Vertegenwoordigen die zeven miljoen euro een echte besparing, of is het een bedrag waarover de Kamer kan beschikken? De Senaat heeft geen enkele macht op dat vlak. Hij heeft de nodige inspanningen gedaan en zal dat blijven doen, met eerbied voor de bescherming van het – in hoofdzaak statutaire – personeel van de Senaat. Als de besparingen die de Senaat realiseert, de Kamer ten goede moeten komen, moet de regering daarover beslissen.

Ik vat samen: het is belangrijk dat de werknemers, de instelling en het werk van de parlementsleden worden gerespecteerd. Er zou een persconferentie moeten worden gehouden. We blijven besparen. Degenen die het budget aan de assemblees toekennen hebben de verantwoordelijkheid om te bepalen of die inspanning reëel zal zijn. Als hetgeen bespaard is in de Senaat, aan de Kamer wordt toegekend, is er sprake van een virtuele besparing.

(Applaus)

De heer Jean-Paul Wahl (MR). – *We moeten het voeren van nutteloze debatten vermijden. Ook ik betreur de teneur van sommige persartikels, zowel uit het noorden als uit het zuiden van het land. Er is nu eenmaal persvrijheid, en ieder moet zijn mening kunnen uiten.*

Niettemin kunnen zulke discussies demotiverend werken voor degelijke personeelsleden. Er zijn politieke beslissingen genomen, alle partijen die vertegenwoordigd zijn in deze assemblee werden democratisch verkozen; die partijen hebben hetzij meegewerkt aan de hervorming van de Senaat, hetzij in een regeerakkoord vastgelegd dat ze de zesde staatsvorming zullen uitvoeren. Waarover valt er dan nog te redetwisten?

De zeer competente leden van het personeel vragen zich af wat de toekomst voor hen brengt. De hervormde Senaat heeft natuurlijk een andere opdracht. De nieuwe Senaat zal anders moeten leren werken en het zou onaanvaardbaar zijn dat hij gebruik zou blijven maken van overtallig personeel.

Zoals de heer Anciaux zei, gaat het om statutair personeel dat

même qu'à la source de la communication.

Nous devons expliquer ce qui a été fait, le travail contributif des services dans la confection du budget, les économies faites par le Sénat et corriger l'image véhiculée dans la presse d'une institution qui coûterait très cher avec du personnel inactif.

C'est inadmissible. Il faut reprendre en main de manière claire et bien pensée la communication du Sénat. Pas besoin d'une stratégie de communication, il suffit de dire et de répéter ce qui est : la réalité.

Il faut refuser que notre institution et son personnel soient l'objet d'un mépris injustifiable. Si l'on n'agit pas tout de suite, nous allons laisser se propager cette image négative durant toute la législature. Il faut organiser rapidement une conférence de presse pour communiquer des faits.

On évitera ainsi que soient distillées des informations ne correspondant pas à la réalité.

Par ailleurs, il y aurait un transfert vers la Chambre de sommes dues au Sénat, ce qui risque de minimiser l'effort non négligeable réalisé par notre assemblée. Ces sept millions d'euros représentent-ils une véritable économie, ou des sommes dont la Chambre pourra disposer ? Le Sénat n'a aucun pouvoir en la matière ; il a accompli les efforts nécessaires et continuera à en faire, dans le respect de la protection due au personnel – statutaire dans sa grande majorité – du Sénat. Si les économies faites par le Sénat doivent servir à la Chambre, c'est au gouvernement d'en décider. Mais cela n'enlève rien aux économies faites par le Sénat.

Je résume : il importe de respecter les travailleurs, l'institution et le travail des parlementaires. La communication, Madame la Présidente, devrait être structurée par une conférence de presse. Nous continuons à faire des économies ; il incombe à ceux qui attribuent les budgets aux assemblees de déterminer si cet effort sera réel, ou s'il sera virtuel dans le cas où l'on attribuerait à la Chambre les montants économisés par le Sénat.

(Applaudissements)

M. Jean-Paul Wahl (MR). – Il conviendrait d'éviter les débats inutiles. Comme beaucoup d'autres, j'ai effectivement regretté un certain nombre de considérations parues dans la presse tant du nord que du sud du pays. La liberté de la presse est reconnue, il est normal que chacun puisse s'exprimer.

En revanche, je crains que ce débat ne démotive considérablement un personnel de qualité. Des décisions politiques ont été prises ; tous les partis de cette assemblée ont été démocratiquement élus ; ces partis ont soit participé à la réforme du Sénat, soit décidé dans un accord de gouvernement d'appliquer la sixième réforme de l'État. Évitions dès lors les faux débats.

Le personnel, qui est extrêmement compétent, se demande actuellement quelle est sa situation. Le Sénat tel que réformé n'a évidemment plus les mêmes missions qu'auparavant. À l'évidence, le nouveau Sénat va devoir apprendre à travailler autrement, et il serait inacceptable qu'il continue à utiliser un personnel qui serait pléthorique.

Comme M. Anciaux l'a rappelé, ce personnel est statutaire et

de beslissingen van de politici moet ondergaan. We weten ook dat er al maatregelen werden getroffen onder het voorzitterschap van mevrouw de Bethune en vervolgens door mevrouw Defraigne om tot oplossingen te komen.

Ik stel vast dat sommige personeelsleden al in dienst zijn genomen door de Kamer van volksvertegenwoordigers. Er is ook een samenwerking met het Parlement van de Franse Gemeenschap. Ik weet ook dat de meerderheidspartijen PS en cdH in het Waals Parlement, daarin gesteund door de oppositie, het noodzakelijk achten dat er een dienst wetgeving wordt opgericht vanwege de nieuwe bevoegdheden die aan de deelstaten worden toegekend. Waarom zouden we elders geschikt personeel gaan zoeken?

Vlaams Parlementsvoorzitter Peumans zegt mij ook dat er mogelijkheden van samenwerking zijn en dat men bezig is overeenkomsten te sluiten tussen de Senaat en het Vlaams Parlement. Die oplossingen komen er evenwel niet van vandaag op morgen.

Al moet de Senaatsbegroting dan wel worden aangepast aan de nieuwe situatie, toch moeten we realistisch blijven. Over het onderhoud van het gebouw, bijvoorbeeld, bestaan er historische overeenkomsten met de Kamer van volksvertegenwoordigers. Een financiële overheveling van de Senaat naar de Kamer komt dus neer op een overdracht van lasten, wat weinig zinvol is.

Dat de opdracht van de Senaat gewijzigd is, betekent niet dat hij niet de middelen moet behouden om die opdracht ten volle uit te voeren. Wat ik zeg, is meer dan een stijfgevoel. De Senaat zal werken. We willen hem laten werken en hij moet daartoe de middelen hebben.

(Applaus)

De heer Steven Vanackere (CD&V). – Namens mijn fractie wil ook ik ons respect uitdrukken voor de personeelsleden van de Senaat.

Toen ik vorige week inderhaast een vergadering bijeenriep over een ingewikkeld thema, namelijk de omzetting van Europees recht in Belgisch recht, leerde ik een schare van bijzonder kwaliteitsvolle en sterke medewerkers kennen, die niets liever willen dan nuttig werk leveren in het kader van de normale, constitutioneel overeengekomen opdracht van onze assemblee. De Senaat heeft een bescheiden, maar niettemin belangrijke taak te vervullen. We zijn, zoals sommige professoren zeggen, misschien niet 'in staat' om begrotingen van de federale regering goed te keuren, maar daarmee zijn we nog niet tot complete machteloosheid of invloedloosheid veroordeeld.

Volksvertegenwoordigers denken wel eens dat het goedkeuren van de begroting en het geven van het vertrouwen aan de regering de ultieme punten zijn om af te wegen of ze al dan niet iets te zeggen hebben. Nochtans zijn er best wel wat organen in ons land die begrotingen goedkeuren en vertrouwen geven zonder dat ze daarbij bijzonder veel invloed kunnen uitoefenen.

Wij senatoren zijn in staat invloed uit te oefenen, als we ons houden aan onze taken, onze nieuwe taken die in zeker opzicht bescheidener zijn dan onder het pure bicameralisme. Laten we echter niet vergeten dat ons systeem nog altijd bicameraal is wanneer de meest fundamentele wetgeving

ne peut que subir les décisions prises par les politiques. Nous savons aussi que des mesures ont été prises par Mme de Bethune, sous sa présidence, et ensuite par Mme Defraigne, pour dégager des solutions.

Je constate pour ma part qu'un certain nombre de membres du personnel ont été utilement engagés à la Chambre des représentants. Des collaborations existent aussi avec le Parlement de la Communauté française. Je sais également qu'au parlement wallon, les groupes de la majorité, le PS et le cdH, soutenus en cela par l'opposition, estiment indispensable de créer un service légistique, notamment étant donné les compétences nouvelles attribuées aux institutions fédérées. Pourquoi aller chercher ailleurs du personnel déjà formé ?

M. Peumans, le président du Parlement flamand, m'indique également que des possibilités existent et que des accords sont en train de se conclure entre le Sénat et le Parlement flamand. Ces solutions ne peuvent pas se concrétiser du jour au lendemain.

Si les budgets du Sénat doivent être revus en fonction des nécessités, il ne faut pourtant pas rêver. En matière d'entretien du bâtiment, par exemple, il existe des accords historiques, semble-t-il, avec la Chambre des représentants. En ce domaine, tout transfert de moyens financiers du Sénat vers la Chambre entraînerait inévitablement un transfert de charges, ce qui n'aurait aucun sens.

Si les missions du Sénat ont été revues, il n'en reste pas moins qu'il doit conserver pleinement les moyens de son action. Mon propos n'est pas une simple figure de style. Le Sénat travaillera. Nous voulons le faire travailler et il doit en avoir les moyens.

(Applaudissements)

M. Steven Vanackere (CD&V). – Au nom de mon groupe, je veux exprimer notre respect aux membres du personnel du Sénat.

La semaine dernière, lorsque j'ai convoqué à la hâte une réunion sur le thème complexe de la transposition du droit européen en droit belge, j'ai fait la connaissance de nombreux collaborateurs particulièrement qualifiés qui ne demandent qu'à se rendre utiles au Sénat et à l'aider à accomplir sa mission normale, telle que fixée dans la Constitution. Le Sénat a une tâche modeste mais néanmoins essentielle à remplir. Nous ne sommes peut-être pas en mesure d'adopter les budgets du gouvernement fédéral mais cela ne veut pas dire que nous soyons condamnés à une totale impuissance.

Les députés pensent parfois que l'étendue de leur influence tient à leur pouvoir d'adopter le budget et d'accorder leur confiance au gouvernement. Il existe pourtant dans notre pays bien des organes qui adoptent des budgets et accordent leur confiance sans pour autant exercer une grande influence.

Nous, sénateurs, sommes en mesure d'exercer une influence si nous nous en tenons à nos missions, à nos nouvelles responsabilités qui certes sont dans un certain sens plus modestes que dans un système bicaméral pur. N'oublions cependant pas que notre système est toujours bicaméral lorsqu'il s'agit d'adapter la législation la plus fondamentale. Lorsqu'il s'agit d'adopter des modifications de la Constitution ou d'autres textes importants, nous devons

moet worden aangepast. Wanneer wijzigingen aan de Grondwet of andere belangrijke teksten moeten worden goedgekeurd, moeten we die bevoegdheid ter harte nemen als de wetgevers die we in dat geval nog altijd zijn.

Maar inderdaad, onze invloed uit zich vooral in onze capaciteit om aan te tonen, ook aan de burgers van ons land, dat we er mede voor kunnen zorgen dat de overheden in het ingewikkelde België goed op elkaar worden afgestemd.

Ik ben vanmiddag relatief optimistisch. Ik denk dat we de beste plenaire vergadering hebben gehad in onze korte werkperiode tot nu toe. We konden vaststellen dat zogenaamde oppositiepartijen en zogenaamde meerderheidspartijen de handen in elkaar slaan om na te gaan op welke terreinen we ons nut kunnen bewijzen. Zonder ons te verliezen in vergezochte en ingewikkelde verhalen en toespraken die in andere assemblees meer dan op hun plaats zijn, willen we nagaan hoe we samen antwoorden en oplossingen kunnen vinden voor problemen waarmee burgers dag in dag uit te maken hebben, omdat de bevoegdheden in ons land inderdaad zijn wat ze zijn.

Tot besluit nog dit. Ik kijk naar niemand specifiek, ieder moet maar weten of hij zich aangesproken voelt of niet, maar iedereen die denkt hij de oude Nederlandse spreuk “wie zijn neus schendt, schendt zijn aangezicht” kan vergeten, vergist zich. Wie denkt dat hij ten koste van de personeelsleden van de Senaat politiek gewin kan halen, zal zeker niet alleen de CD&V-fractie, maar alle serieuze senatoren op zijn weg vinden. Wij willen werken in de Senaat en wij weten wat onze nieuwe opdracht is. We zijn niet van plan buiten die opdracht te gaan, maar de opdracht die we hebben, zullen we volop ter harte nemen, samen met het bekwame personeel dat we hebben.

(Applaus)

Mevrouw Annick De Ridder (N-VA). – Ik zal het kort houden, want collega Maes heeft al het standpunt van onze fractie vertolkt. Ik hoor verschillende sprekers vragen om nuttig werk te leveren en de sfeerschepping in de pers te weerleggen.

Vandaag opnieuw zijn we grotendeels met onze eigen werking en interne organisatie bezig geweest. De meerwaarde van de Senaat kan maar op één manier worden bewezen, namelijk door inhoudelijk werk te verrichten. Hoewel wij in het verleden hebben gepleit voor de afschaffing van de Senaat, zijn we ook legalisten en gaan we nu verder mee in het verhaal van de Senaat. We zullen onze rol daarin opnemen.

Het is jammer dat sommige collega's aan de overkant van dit halfroond suggereren dat bepaalde fracties geen waardering zouden hebben voor het personeel. Niets is minder waar. Dat heeft collega Maes daarnet ook benadrukt. We hebben zeer grote waardering voor het personeel dat hier aanwezig is en dag in dag uit het beste van zichzelf geeft. Wel wil ik benadrukken dat de Senaat is geëvolueerd. In de toekomst krijgen we geen Senaat 2.0: binnen de zeer beperkte taken die de Senaat nog heeft, zullen we onze rol moeten vinden en zullen we de publieke opinie ervan moeten overtuigen dat er een meerwaarde is.

Tegen de heer Mahoux zeg ik dat we die balans pas in 2019

exercer cette compétence comme les législateurs que nous sommes restés en pareil cas.

Mais, effectivement, notre influence se manifeste surtout par notre capacité à démontrer, y compris aux citoyens de notre pays, que nous pouvons faire en sorte que les autorités du pays complexe qu'est la Belgique travaillent en harmonie.

Je suis aujourd'hui relativement optimiste. Je pense que nous venons de vivre la meilleure séance plénière depuis que le nouveau Sénat s'est mis au travail. Nous avons pu constater que des partis dits d'opposition et des partis dits de la majorité se sont donné la main pour étudier ensemble dans quels domaines ils pouvaient se montrer utiles. Sans nous perdre dans les procédés et discours compliqués qui ont droit de cité dans d'autres assemblées, nous nous efforcerons d'apporter ensemble des réponses et des solutions aux problèmes que rencontrent chaque jour les citoyens de notre pays, parce que les compétences dans notre pays sont ce qu'elles sont.

Je terminerai en disant, sans viser personne en particulier, que celui qui pense pouvoir faire oublier que l'on se déshonore en dénigrant les autres, se trompe. Celui qui croit pouvoir renforcer son influence politique au détriment du personnel du Sénat, trouvera sur son chemin non seulement le groupe CD&V mais aussi tous les sénateurs sérieux. Nous voulons travailler au Sénat et nous savons en quoi consiste notre nouvelle mission. Nous ne comptons pas outrepasser cette mission mais nous l'assumerons pleinement avec l'aide du personnel compétent dont dispose le Sénat.

(Applaudissements)

Mme Annick De Ridder (N-VA). – Je serai brève puisque Mme Maes a déjà exprimé le point de vue de notre groupe. J'entends différents orateurs demander que l'on fasse un travail utile et que l'on apporte un démenti à la suspicion semée dans la presse.

Aujourd'hui encore, nous avons à nouveau été occupés à organiser notre propre fonctionnement et à régler notre organisation interne. La valeur ajoutée du Sénat ne peut se démontrer que d'une seule manière, par un travail de fond. Même si par le passé, nous avons plaidé pour la suppression du Sénat, nous sommes legalistes et nous contribuerons à écrire la suite de l'histoire du Sénat.

Je regrette que certains collègues assis de l'autre côté de cet hémicycle laissent entendre que certains groupes n'auraient aucune considération pour le personnel. Rien n'est moins vrai. Mme Maes vient de le souligner. Nous apprécions beaucoup le personnel présent ici qui, jour après jour, donne le meilleur de lui-même. Mais je tiens à souligner que le Sénat a évolué et que nous devons trouver le rôle que nous pourrions jouer dans le cadre des attributions limitées que conserve le Sénat et convaincre l'opinion publique que cette institution crée toujours une valeur ajoutée.

Je rétorquerai à M. Mahoux que nous ne pourrions faire le bilan qu'en 2019. M. Vanackere a confirmé que nous travaillerions dans les limites des compétences fixées. Nous

zullen kunnen opmaken. Collega Vanackere bevestigde dat we binnen de afgebakende bevoegdheden zullen blijven werken. We zullen zien of we op die manier de meerwaarde van onze instelling kunnen aantonen.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld). – Ik sluit mij grotendeels aan bij de woorden van de heer Vanackere. Net zoals hij is de Open Vld-fractie zich bewust van het talent en de werklust van onze personeelsleden. Die mensen verdienen het niet om in de pers te worden afgeschilderd op de wijze waarop dat de afgelopen dagen het geval was. De laatste woorden die de heer Vanackere daarover heeft uitgesproken, zijn zeer terecht.

Volgens mij is dit vandaag de eerste echte plenaire vergadering van de Senaat, omdat het de eerste vergadering is waarin het gaat over de inhoud van de werkzaamheden die we de komende maanden en jaren willen verrichten. Ik zal mij niet bezondigen aan een uiteenzetting over de werking van de Senaat. Dat hebben we al gedaan en we zullen dat in de toekomst nog doen, waarschijnlijk op het ogenblik dat de premier zijn visie komt uiteenzetten.

Ik vind het toch belangrijk om even het woord te nemen en het personeel een hart onder de riem te steken. Via mijn contacten met verschillende personeelsleden weet ik immers dat de manier waarop ze de afgelopen dagen werden afgeschilderd zeer onterecht is. Indien de auteurs van deze artikelen, naast de telefoongesprekken die ze eventueel met enkele mensen gevoerd hebben, ook eens langer dan vijf minuten ter plaatse zouden gekomen zijn en met de personeelsleden hadden gesproken, dan zouden ze die artikelen niet geschreven hebben.

(Applaus)

De voorzitter. – *Als voorzitter van deze assemblee betreur ook ik de artikelen die in de pers zijn verschenen. Het personeel van de Senaat verdient die onterechte aanvallen zeker niet.*

We moeten optreden in het kader van de zesde staats hervorming. Zoals ik in mijn aantredingsrede heb gezegd, behoudt de Senaat bicamerale taken en een evocatieopdracht. Hij heeft een nieuwe bevoegdheid gekregen, namelijk het opstellen van informatierapporten. Hij houdt ook een controlebevoegdheid via de schriftelijke vragen en een initiatiefbevoegdheid via de resoluties.

Die bevoegdheden kunnen niet worden geloofchend. We hebben een belangrijke taak te vervullen want deze instelling moet de verbinding zijn tussen de verschillende Gemeenschappen. Bij mijn weten is er geen federale staat die zonder een senaat functioneert. In de federale logica die typisch is voor ons land, is de Senaat onontbeerlijk.

Denken dat de afschaffing van de Senaat een oplossing zou zijn, zelfs in een confederale denkwijze, is een redeneringsfout.

Ik wil deze assemblee wel degelijk laten functioneren, samen met de senatoren en het personeel. Ik wil geen "senatoriale black-out". Dankzij onze ervaring als reflectiekamer en dankzij ons werk in de diepte, zullen we in de periode vanaf nu tot 2019 onze meerwaarde kunnen aantonen.

verrons si cela nous permettra de démontrer la valeur ajoutée de notre institution.

M. Jean-Jacques De Gucht (Open Vld). – *Je me rallie en grande partie aux propos de M. Vanackere. Tout comme lui, le groupe Open Vld est conscient du talent et de l'ardeur au travail des membres de notre personnel. Ces personnes ne méritent pas d'être dépeintes dans la presse comme elles l'ont été ces derniers jours.*

Selon moi, notre séance d'aujourd'hui est la première véritable séance plénière du Sénat, la première séance qui porte sur le contenu des activités que nous voulons avoir dans les prochains mois. Je ne m'étendrai pas sur le fonctionnement du Sénat. Nous l'avons déjà fait et le ferons encore, sans doute lorsque le premier ministre viendra nous présenter sa vision.

Il me paraît important de prendre la parole pour encourager le personnel. De par mes contacts avec différents membres du personnel, je sais que le portrait qu'on en a fait ces derniers jours n'est pas correct. Si les auteurs de ces articles ne s'étaient pas contentés de s'entretenir avec quelques personnes au téléphone et avaient pris la peine de venir sur place plus de cinq minutes pour parler avec le personnel, ils n'auraient pas écrit ces articles.

(Applaudissements)

Mme la présidente. – Je déplore également, en tant que présidente de cette assemblée, les articles parus dans la presse. Le personnel du Sénat ne mérite certainement pas ces attaques injustifiées.

Nous devons nous inscrire dans le cadre de cette sixième réforme de l'État. Comme je l'ai dit dans le discours « d'investiture », le Sénat conserve des missions bicamérales et une mission d'évocation ; il a reçu une compétence nouvelle, à savoir la rédaction de rapports d'information. Il détient aussi un pouvoir de contrôle au moyen des questions écrites et un pouvoir d'initiative par le biais des résolutions.

Il ne faut pas dénier ces compétences. Nous avons une tâche importante à remplir car cette institution doit être le trait d'union entre les différentes Communautés. À ma connaissance, il n'y a pas d'État fédéral qui fonctionne sans Sénat. Dans la logique fédérale propre à notre pays, le Sénat est indispensable.

Croire que supprimer le Sénat serait une solution, même dans une logique confédérale, est une erreur de raisonnement.

J'entends bien faire fonctionner cette assemblée, avec l'ensemble des sénateurs et du personnel. Je ne veux pas de black-out sénatorial. Grâce à la compétence que nous avons développée comme chambre de réflexion et grâce à notre travail en profondeur, nous pourrions démontrer notre plus-value d'ici à 2019.

Inoverwegingneming van voorstellen

De voorzitter. – De lijst van de in overweging te nemen voorstellen werd rondgedeeld.

Zijn er opmerkingen?

Aangezien er geen opmerkingen zijn, beschouw ik die voorstellen als in overweging genomen en verzonden naar de commissies die door het Bureau zijn aangewezen.

(De lijst van de in overweging genomen voorstellen wordt in de bijlage opgenomen.)

Stemmingen

(De naamlijsten worden in de bijlage opgenomen.)

Voorstel tot wijziging van artikel 19 van het reglement van de Senaat, wat de samenstelling van de commissies betreft (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-106)

Stemming 1

Aanwezig: 52

Voor: 52

Tegen: 0

Onthoudingen: 0

– Het voorstel tot wijziging van het Reglement van de Senaat is aangenomen.

Voorstel tot wijziging van de artikelen 19, 21, 25 en 66 van het reglement van de Senaat, om het systeem van de vaste plaatsvervangers op te heffen (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-107)

Stemming 2

Aanwezig: 51

Voor: 51

Tegen: 0

Onthoudingen: 0

– Het voorstel tot wijziging van het Reglement van de Senaat is aangenomen.

Voorstel tot wijziging van artikel 79 van het reglement van de Senaat, met betrekking tot het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen (van de heer Steven Vanackere; Stuk 6-108)

Stemming 3

Aanwezig: 51

Voor: 29

Tegen: 13

Onthoudingen: 9

De heer François Desquesnes (cdH). – Mijn fractie heeft zich onthouden omdat wij voorstander zijn van een echt adviescomité.

– Het voorstel tot wijziging van het Reglement van de Senaat is aangenomen.

Prise en considération de propositions

Mme la présidente. – La liste des propositions à prendre en considération a été distribuée.

Est-ce qu'il y a des observations ?

Puisqu'il n'y a pas d'observations, ces propositions sont considérées comme prises en considération et renvoyées à la commission indiquée par le Bureau.

(La liste des propositions prises en considération figure en annexe.)

Votes

(Les listes nominatives figurent en annexe.)

Proposition de modification de l'article 19 du règlement du Sénat en ce qui concerne la composition des commissions (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-106)

Vote n° 1

Présents : 52

Pour : 52

Contre : 0

Abstentions : 0

– La proposition de modification du Règlement du Sénat est adoptée.

Proposition de modification des articles 19, 21, 25 et 66 du règlement du Sénat visant à la suppression du système de la suppléance nominative (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-107)

Vote n° 2

Présents : 51

Pour : 51

Contre : 0

Abstentions : 0

– La proposition de modification du Règlement du Sénat est adoptée.

Proposition de modification de l'article 79 du règlement du Sénat en ce qui concerne le comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes (de M. Steven Vanackere ; Doc. 6-108)

Vote n° 3

Présents : 51

Pour : 29

Contre : 13

Abstentions : 9

M. François Desquesnes (cdH). – Mon groupe s'est abstenu car nous aurions préféré le maintien d'un comité d'avis en bonne et due forme.

– La proposition de modification du Règlement du Sénat est adoptée.

De heer Philippe Mahoux (PS). – *Ik wil er enkel op wijzen dat er onvoldoende leden van de meerderheid aanwezig zijn.*

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld). – Ik ging ervan uit dat wij ons in de Senaat bevinden en dat we hier niet uitgaan van een verhaal van meerderheid en oppositie.

Dotatie van de Senaat – Uitgaven van het dienstjaar 2013 en begrotingsvooruitzichten voor het dienstjaar 2015 (Stuk 6-119)

Stemming 4

Aanwezig: 52
Voor: 52
Tegen: 0
Onthoudingen: 0

– De dotatie van de Senaat is aangenomen.

Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag betreffende een onderzoek van de mogelijkheden voor een wettelijke regeling van meedouderschap (Stuk 6-98)

Stemming 5

Nederlandse taalgroep

Aanwezig: 28
Voor: 28
Tegen: 0
Onthoudingen: 0

Het quorum en de gewone meerderheid zijn bereikt.

Franse taalgroep

Aanwezig: 23
Voor: 22
Tegen: 0
Onthoudingen: 1

Het quorum en de gewone meerderheid zijn bereikt.

De Duitstalige gemeenschapssenator heeft voorgestemd.

De tweederdemeerderheid is bereikt.

De heer François Desquesnes (cdH). – *Ik wijs nogmaals op de verantwoording voor onze onthouding. Onze fractie is voorstander van het debat, maar heeft enig voorbehoud met betrekking tot de inhoud van bepaalde consideransen van het voorstel.*

– **Het verzoek heeft de meerderheid van de uitgebrachte stemmen en minstens een derde van de uitgebrachte stemmen behaald in elke taalgroep.**
Derhalve is het verzoek aangenomen.

Verzoek tot het opstellen van een informatieverlag over de omzetting van het recht van de Europese Unie in Belgisch recht (Stuk 6-131)

Stemming 6

Nederlandse taalgroep

Aanwezig: 28
Voor: 28
Tegen: 0
Onthoudingen: 0

M. Philippe Mahoux (PS). – Je tiens simplement à signaler que la majorité n'est pas en nombre.

M. Jean-Jacques De Gucht (Open Vld). – *Je pensais que nous trouvant au Sénat, nous ne raisonnerions pas en fonction du clivage entre majorité et opposition.*

Dotation du Sénat – Dépenses de l'exercice 2013 et prévisions budgétaires pour l'exercice 2015 (Doc. 6-119)

Vote n° 4

Présents : 52
Pour : 52
Contre : 0
Abstentions : 0

– La dotation du Sénat est adoptée.

Demande d'établissement d'un rapport d'information concernant l'examen des possibilités de créer un régime légal de coparentalité (Doc. 6-98)

Vote n° 5

Groupe linguistique néerlandais

Présents : 28
Pour : 28
Contre : 0
Abstentions : 0

Le quorum des présences et la majorité simple sont atteints.

Groupe linguistique français

Présents : 23
Pour : 22
Contre : 0
Abstentions : 1

Le quorum des présences et la majorité simple sont atteints.

Le sénateur de communauté germanophone a voté pour.

La majorité des deux tiers est atteinte.

M. François Desquesnes (cdH). – Je rappelle la justification de notre abstention. Notre groupe est favorable au débat, mais émet quelques réserves sur le contenu de certains considérants de la proposition.

– **La demande a obtenu la majorité des suffrages et au moins un tiers des suffrages dans chaque groupe linguistique.**
Par conséquent, la demande est adoptée.

Demande d'établissement d'un rapport d'information sur la transposition du droit de l'Union européenne en droit belge (Doc. 6-131)

Vote n° 6

Groupe linguistique néerlandais

Présents : 28
Pour : 28
Contre : 0
Abstentions : 0

Het quorum en de gewone meerderheid zijn bereikt.

Franse taalgroep

Aanwezig: 23

Voor: 23

Tegen: 0

Onthoudingen: 0

Het quorum en de gewone meerderheid zijn bereikt.

De Duitstalige gemeenschapssenator heeft voorgestemd.

De tweederdemeerderheid is bereikt.

- **Het verzoek heeft de meerderheid van de uitgebrachte stemmen en minstens een derde van de uitgebrachte stemmen behaald in elke taalgroep.**

Derhalve is het verzoek aangenomen.

De voorzitter. – Zoals bepaald in het Reglement, moet het Bureau kort samenkomen om de twee verzoeken tot het opstellen van informatieverlagen die we hebben aangenomen, te verwijzen naar de bevoegde commissies.

Regeling van de werkzaamheden

De voorzitter. – De agenda van deze vergadering is afgewerkt.

- **De Senaat gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.**

(De vergadering wordt gesloten om 16.55 uur.)

Berichten van verhindering

Afwezig met bericht van verhindering: de heer De Bruyn, om gezondheidsredenen, de dames Brusseel, Claes, De Sutter, Van dermeersch, de heren D'haeseleer en Destexhe, wegens andere plichten.

- **Voor kennisgeving aangenomen.**

Le quorum des présences et la majorité simple sont atteints.

Groupe linguistique français

Présents : 23

Pour : 23

Contre : 0

Abstentions : 0

Le quorum des présences et la majorité simple sont atteints.

Le sénateur de communauté germanophone a voté pour.

La majorité des deux tiers est atteinte.

- **La demande a obtenu la majorité des suffrages et au moins un tiers des suffrages dans chaque groupe linguistique.**

Par conséquent, la demande est adoptée.

Mme la présidente. – Quant aux deux demandes de rapport d'information que nous venons d'adopter, il convient que le Bureau se réunisse brièvement, comme le prévoit le Règlement, pour les transmettre aux commissions compétentes.

Ordre des travaux

Mme la présidente. – L'ordre du jour de la présente séance est ainsi épuisé.

- **Le Sénat s'ajourne jusqu'à convocation ultérieure.**

(La séance est levée à 16 h 55.)

Excusés

M. De Bruyn, pour raison de santé, Mmes Brusseel, Claes, De Sutter, Van dermeersch, MM. D'haeseleer et Destexhe, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

- **Pris pour information.**

Bijlage

Annexe

Naamstemmingen

Stemming 1

Aanwezig: 52
 Voor: 52
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 0
 Voor

Bert Anciaux, Anne Barzin, Christophe Bastin, Jan Becaus, Jacques Brotchi, Karin Brouwers, Cathy Coudyser, Rik Daems, Sabine de Bethune, Valérie De Bue, Christine Defraigne, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, François Desquesnes, Olivier Destrebecq, Nadia El Yousfi, Yves Evrard, Cindy Franssen, Latifa Gahouchi, Brigitte Grouwels, Andries Gryffroy, Philippe Henry, Véronique Jamouille, Anne Lambelin, Ingrid Lieten, Lieve Maes, Philippe Mahoux, Bertin Mampaka Mankamba, Elisabeth Meuleman, Alexander Miesen, Christie Morreale, Jan Peumans, Patrick Prévot, Hélène Ryckmans, Katia Segers, Martine Taelman, Cécile Thibaut, Güler Turan, Steven Vanackere, Wouter Van Besien, Wilfried Vandaele, Pol Van Den Driessche, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Peter Van Rompuy, Lode Vereeck, Johan Verstreken, Christiane Vienne, Jean-Paul Wahl, Véronique Waroux, Olga Zrihen.

Stemming 2

Aanwezig: 51
 Voor: 51
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 0
 Voor

Bert Anciaux, Anne Barzin, Christophe Bastin, Jan Becaus, Jacques Brotchi, Karin Brouwers, Cathy Coudyser, Rik Daems, Sabine de Bethune, Valérie De Bue, Christine Defraigne, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, François Desquesnes, Olivier Destrebecq, Nadia El Yousfi, Yves Evrard, Cindy Franssen, Latifa Gahouchi, Brigitte Grouwels, Andries Gryffroy, Philippe Henry, Véronique Jamouille, Anne Lambelin, Ingrid Lieten, Lieve Maes, Philippe Mahoux, Bertin Mampaka Mankamba, Elisabeth Meuleman, Alexander Miesen, Christie Morreale, Jan Peumans, Patrick Prévot, Hélène Ryckmans, Katia Segers, Martine Taelman, Cécile Thibaut, Güler Turan, Steven Vanackere, Wouter Van Besien, Pol Van Den Driessche, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Peter Van Rompuy, Lode Vereeck, Johan Verstreken, Christiane Vienne, Jean-Paul Wahl, Véronique Waroux, Olga Zrihen.

Stemming 3

Aanwezig: 51
 Voor: 29
 Tegen: 13
 Onthoudingen: 9
 Voor

Anne Barzin, Jan Becaus, Jacques Brotchi, Karin Brouwers, Cathy Coudyser, Rik Daems, Sabine de Bethune, Valérie De Bue, Christine Defraigne, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Olivier Destrebecq, Yves Evrard, Cindy Franssen, Brigitte Grouwels, Andries Gryffroy, Lieve Maes, Alexander Miesen, Jan Peumans, Martine Taelman, Steven Vanackere, Pol Van Den Driessche, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Peter Van Rompuy, Lode Vereeck, Johan Verstreken, Jean-Paul Wahl.

Tegen

Bert Anciaux, Nadia El Yousfi, Latifa Gahouchi, Véronique Jamouille, Anne Lambelin, Ingrid Lieten, Philippe Mahoux, Christie Morreale, Patrick Prévot, Katia Segers, Güler Turan, Christiane Vienne, Olga Zrihen.

Onthoudingen

Christophe Bastin, François Desquesnes, Philippe Henry, Bertin Mampaka Mankamba, Elisabeth Meuleman, Hélène Ryckmans, Cécile Thibaut, Wouter Van Besien, Véronique Waroux.

Votes nominatifs

Vote n° 1

Présents : 52
 Pour : 52
 Contre : 0
 Abstentions : 0
 Pour

Vote n° 2

Présents : 51
 Pour : 51
 Contre : 0
 Abstentions : 0
 Pour

Vote n° 3

Présents : 51
 Pour : 29
 Contre : 13
 Abstentions : 9
 Pour

Contre

Abstentions

Stemming 4

Aanwezig: 52
 Voor: 52
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 0

Voor

Bert Anciaux, Anne Barzin, Christophe Bastin, Jan Beclus, Jacques Brotchi, Karin Brouwers, Cathy Coudyser, Rik Daems, Sabine de Bethune, Valérie De Bue, Christine Defraigne, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, François Desquesnes, Olivier Destrebecq, Nadia El Yousfi, Yves Evrard, Cindy Franssen, Latifa Gahouchi, Brigitte Grouwels, Andries Gryffroy, Philippe Henry, Véronique Jamouille, Anne Lambelin, Ingrid Lieten, Lieve Maes, Philippe Mahoux, Bertin Mampaka Mankamba, Elisabeth Meuleman, Alexander Miesen, Christie Morreale, Jan Peumans, Patrick Prévot, Hélène Ryckmans, Katia Segers, Martine Taelman, Cécile Thibaut, Güler Turan, Steven Vanackere, Wouter Van Besien, Pol Van Den Driessche, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Peter Van Rompuy, Lode Vereeck, Johan Verstreken, Christiane Vienne, Jean-Paul Wahl, Véronique Waroux, Olga Zrihen.

Vote n° 4

Présents : 52
 Pour : 52
 Contre : 0
 Abstentions : 0

Pour

Stemming 5Nederlandse taalgroep

Aanwezig: 28
 Voor: 28
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 0

Voor

Bert Anciaux, Jan Beclus, Karin Brouwers, Cathy Coudyser, Rik Daems, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Cindy Franssen, Brigitte Grouwels, Andries Gryffroy, Ingrid Lieten, Lieve Maes, Elisabeth Meuleman, Jan Peumans, Katia Segers, Martine Taelman, Güler Turan, Steven Vanackere, Wouter Van Besien, Pol Van Den Driessche, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Peter Van Rompuy, Lode Vereeck, Johan Verstreken.

Vote n° 5Groupe linguistique néerlandais

Présents : 28
 Pour : 28
 Contre : 0
 Abstentions : 0

Pour

Franse taalgroep

Aanwezig: 23
 Voor: 22
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 1

Voor

Anne Barzin, Christophe Bastin, Jacques Brotchi, Valérie De Bue, Christine Defraigne, Olivier Destrebecq, Nadia El Yousfi, Yves Evrard, Latifa Gahouchi, Philippe Henry, Véronique Jamouille, Anne Lambelin, Philippe Mahoux, Bertin Mampaka Mankamba, Christie Morreale, Patrick Prévot, Hélène Ryckmans, Cécile Thibaut, Christiane Vienne, Jean-Paul Wahl, Véronique Waroux, Olga Zrihen.

Onthoudingen

François Desquesnes.

Duitstalige gemeenschapssenaar

Voor

Alexander Miesen.

Groupe linguistique français

Présents : 23
 Pour : 22
 Contre : 0
 Abstentions : 1

Pour

Abstentions

Sénateur de communauté germanophone

Pour

Stemming 6Nederlandse taalgroep

Aanwezig: 28
 Voor: 28
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 0

Vote n° 6Groupe linguistique néerlandais

Présents : 28
 Pour : 28
 Contre : 0
 Abstentions : 0

Voor

Bert Anciaux, Jan Becaus, Karin Brouwers, Cathy Coudyser, Rik Daems, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Cindy Franssen, Brigitte Grouwels, Andries Gryffroy, Ingrid Lieten, Lieve Maes, Elisabeth Meuleman, Jan Peumans, Katia Segers, Martine Taelman, Güler Turan, Steven Vanackere, Wouter Van Besien, Pol Van Den Driessche, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Peter Van Rompuy, Lode Vereeck, Johan Verstreken.

Frans taalgroep

Aanwezig: 23
Voor: 23
Tegen: 0
Onthoudingen: 0

Voor

Anne Barzin, Christophe Bastin, Jacques Brotchi, Valérie De Bue, Christine Defraigne, François Desquesnes, Olivier Destrebecq, Nadia El Yousfi, Yves Evrard, Latifa Gahouchi, Philippe Henry, Véronique Jamouille, Anne Lambelin, Philippe Mahoux, Bertin Mampaka Mankamba, Christie Morreale, Patrick Prévot, Hélène Ryckmans, Cécile Thibaut, Christiane Vienne, Jean-Paul Wahl, Véronique Waroux, Olga Zrihen.

Duitstalige gemeenschapssenaar

Voor

Alexander Miesen.

Pour

Groupe linguistique français

Présents : 23
Pour : 23
Contre : 0
Abstentions : 0

Pour

Sénateur de communauté germanophone

Pour

In overweging genomen voorstellen**Wetsvoorstellen****Voorstellen van resolutie**

Voorstel van resolutie teneinde in België te strijden tegen zogenaamd eerge relateerd geweld (van mevrouw Olga Zrihen c.s.; Stuk **6-124/1**).

– **Commissie voor de Transversale Aangelegenheden – Gemeenschapsbevoegdheden**

Voorstel van resolutie ter bestrijding van de kinderarmoede (van mevrouw Olga Zrihen c.s.; Stuk **6-126/1**).

– **Commissie voor de Transversale Aangelegenheden – Gemeenschapsbevoegdheden**

Voorstellen van verklaring tot herziening van de Grondwet

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 36 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-44/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 42 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-45/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 43, §2, van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-46/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van 44 van de

Propositions prises en considération**Propositions de loi****Propositions de résolution**

Proposition de résolution visant à lutter en Belgique contre les violences dites liées à l'honneur (de Mme Olga Zrihen et consorts ; Doc. **6-124/1**).

– **Commission des Matières transversales – Compétences communautaires**

Proposition de résolution relative à la lutte contre la pauvreté infantile (de Mme Olga Zrihen et consorts ; Doc. **6-126/1**).

– **Commission des Matières transversales – Compétences communautaires**

Propositions de déclaration de révision de la Constitution

Proposition de déclaration de révision de l'article 36 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-44/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 42 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-45/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 43, §2, de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-46/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 44 de la

Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-47/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 45 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-48/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 46 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-49/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 47 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-50/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 48 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-51/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 49 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-52/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 50 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-53/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 51 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-54/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 52 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-55/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 53 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-56/1**).

– **Federaal Adviescomité voor de Europese Aangelegenheden**

Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-47/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 45 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-48/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 46 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-49/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 47 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-50/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 48 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-51/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 49 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-52/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 50 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-53/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 51 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-54/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 52 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-55/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 53 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-56/1**).

– **Comité d'avis fédéral chargé des questions européennes**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 56 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-57/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 57 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-58/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 58 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-59/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 59 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-60/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 60 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-61/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 67 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-62/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 68 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-63/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 69 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-64/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 70 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-65/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 71 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-66/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Proposition de déclaration de révision de l'article 56 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-57/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 57 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-58/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 58 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-59/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 59 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-60/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 60 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-61/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 67 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-62/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 68 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-63/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 69 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-64/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 70 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-65/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 71 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-66/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 73 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-67/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 74 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-68/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 75 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-69/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 76 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-70/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 77 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-71/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 78 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-72/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 82 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-73/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 83 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-74/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 85 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-75/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 86 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-76/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Proposition de déclaration de révision de l'article 73 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-67/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 74 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-68/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 75 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-69/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 76 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-70/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 77 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-71/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 78 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-72/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 82 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-73/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 83 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-74/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 85 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-75/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 86 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-76/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 87 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-77/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 90 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-78/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 91 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-79/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 93 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-80/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 95 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-81/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 100 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-83/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 119 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-84/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 143 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-85/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 151 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-86/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 167 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-87/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Proposition de déclaration de révision de l'article 87 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-77/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 90 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-78/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 91 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-79/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 93 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-80/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 95 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-81/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 100 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-83/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 119 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-84/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 143 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-85/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 151 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-86/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 167 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-87/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 168 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-88/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 174 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-89/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 195 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-90/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 196 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-91/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 198 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-92/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 110 van de Grondwet (van de heer Jean-Jacques De Gucht; Stuk **6-96/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 4 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-102/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 54 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-103/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van artikel 92 van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-104/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Voorstel van verklaring tot herziening van titel IX, artikel 1, van de Grondwet, teneinde de Senaat af te schaffen (van mevrouw Anke Van dermeersch en de heer Guy D'haeseleer; Stuk **6-105/1**).

– **Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden**

Proposition de déclaration de révision de l'article 168 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-88/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 174 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-89/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 195 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-90/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 196 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-91/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 198 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-92/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 110 de la Constitution (de M. Jean-Jacques De Gucht ; Doc. **6-96/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 4 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-102/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 54 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-103/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision de l'article 92 de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-104/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Proposition de déclaration de révision tu titre IX, article 1er, de la Constitution, en vue de supprimer le Sénat (de Mme Anke Van dermeersch et M. Guy D'haeseleer ; Doc. **6-105/1**).

– **Commission des Affaires institutionnelles**

Grondwettelijk Hof – Arresten

Met toepassing van artikel 113 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, geeft de griffier van het Grondwettelijk Hof kennis aan de voorzitter van de Senaat van:

- het arrest nr. 158/2014, uitgesproken op 30 oktober 2014 inzake het beroep tot gedeeltelijke vernietiging van artikel 81 van de programmawet van 28 juni 2013, ingesteld door Luc Detilloux en anderen (rolnummer 5796);
- het arrest nr. 159/2014, uitgesproken op 30 oktober 2014 inzake het beroep tot vernietiging van artikel 30 van het decreet van het Waalse Gewest van 28 november 2013 houdende verschillende maatregelen inzake fiscaliteit van de voertuigen, spelen en weddenschappen en automatische ontspanningstoestellen, ingesteld door de beroepsvereniging “Belgian Gaming Association” en anderen (rolnummer 5934);
- het arrest nr. 160/2014, uitgesproken op 6 november 2014 inzake het beroep tot vernietiging van de artikelen 85 en 88 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen (betreffende de verhoging van de pensioenleeftijd in de overheidssector en de uitzonderingen hierop), ingesteld door de vzw “Koninklijke Kring van Officieren van de Lokale Politie van Antwerpen en Omliggende Politiezones” en anderen (rolnummer 5438);
- het arrest nr. 161/2014, uitgesproken op 6 november 2014 inzake de prejudiciële vraag over artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, gesteld door het Arbeidshof te Brussel (rolnummer 5723);
- het arrest nr. 162/2014, uitgesproken op 6 november 2014 inzake de beroepen tot vernietiging van de artikelen 3, littera a), en 5, littera a), van de programmawet van 28 juni 2013 (wijziging van de artikelen 171 en 269 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992), ingesteld door de vzw “Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen” en anderen, door Steven Beckers en anderen en door de vzw “Verbond der Vlaamse Tandartsen” en de bvba “Dr. Stefan Verellen” (rolnummers 5730, 5766 en 5786);
- het arrest nr. 163/2014, uitgesproken op 6 november 2014 inzake de prejudiciële vraag betreffende artikel 187, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering, gesteld door het Hof van Cassatie (rolnummer 5744);
- het arrest nr. 164/2014, uitgesproken op 6 november 2014 inzake de prejudiciële vraag betreffende artikel 2262bis, §1, eerste en tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde (rolnummer 5737);
- het arrest nr. 165/2014, uitgesproken op 13 november 2014 inzake de beroepen tot vernietiging van artikel 60 van de wet van 30 juli 2013 houdende diverse bepalingen (opheffing van het 1° van artikel 44, §1, van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde met betrekking tot de diensten van advocaten), ingesteld door de “Ordre des barreaux francophones et germanophone” en anderen, door Jimmy Tessens en anderen, door de Orde van Vlaamse balies en door de Orde van advocaten bij de balie

Cour constitutionnelle – Arrêts

En application de l’article 113 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, le greffier de la Cour constitutionnelle notifie au président du Sénat :

- l’arrêt n° 158/2014, rendu le 30 octobre 2014, en cause le recours en annulation partielle de l’article 81 de la loi-programme du 28 juin 2013, introduit par Luc Detilloux et autres (numéro du rôle 5796) ;
- l’arrêt n° 159/2014, rendu le 30 octobre 2014, en cause le recours en annulation de l’article 30 du décret de la Région wallonne du 28 novembre 2013 portant des mesures diverses en matière de fiscalité des véhicules, de jeux et paris et d’appareils automatiques de divertissement, introduit par l’union professionnelle « Belgian Gaming Association » et autres (numéro du rôle 5934) ;
- l’arrêt n° 160/2014, rendu le 6 novembre 2014, en cause le recours en annulation des articles 85 et 88 de la loi du 28 décembre 2011 portant des dispositions diverses (concernant le relèvement de l’âge de la retraite dans le secteur public et les exceptions à cet égard), introduit par l’ASBL « Koninklijke Kring van Officieren van de Lokale Politie van Antwerpen en Omliggende Politiezones » et autres (numéro du rôle 5438) ;
- l’arrêt n° 161/2014, rendu le 6 novembre 2014, en cause la question préjudicielle concernant l’article 10bis de l’arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés, posée par la Cour du travail de Bruxelles (numéro du rôle 5723) ;
- l’arrêt n° 162/2014, rendu le 6 novembre 2014, en cause les recours en annulation des articles 3, littera a), et 5, littera a), de la loi-programme du 28 juin 2013 (modifications apportées aux articles 171 et 269 du Code des impôts sur les revenus 1992), introduits par l’ASBL « Syndicat Neutre pour Indépendants » et autres, par Steven Beckers et autres et par l’ASBL « Verbond der Vlaamse Tandartsen » et la SPRL « Dr. Stefan Verellen » (numéros du rôle 5730, 5766 et 5786) ;
- l’arrêt n° 163/2014, rendu le 6 novembre 2014, en cause la question préjudicielle relative à l’article 187, alinéa 2, du Code d’instruction criminelle, posée par la Cour de cassation (numéro du rôle 5744) ;
- l’arrêt n° 164/2014, rendu le 6 novembre 2014, en cause la question préjudicielle relative à l’article 2262bis, §1er, alinéas 1er et 2, du Code civil, posée par le Tribunal de première instance de Termonde (numéro du rôle 5737) ;
- l’arrêt n° 165/2014, rendu le 13 novembre 2014, en cause les recours en annulation de l’article 60 de la loi du 30 juillet 2013 portant des dispositions diverses (abrogation du 1° de l’article 44, §1er, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée concernant les prestations des avocats), introduits par l’Ordre des barreaux francophones et germanophone et autres, par Jimmy Tessens et autres, par l’ « Orde van Vlaamse balies » et par l’Ordre des avocats du barreau d’Arlon et autres (numéros du rôle 5741, 5825, 5832 et

te Aarlen en anderen (rolnummers 5741, 5825, 5832 en 5833);

- het arrest nr. 166/2014, uitgesproken op 13 november 2014 inzake de prejudiciële vraag over artikel 36, §2, 3°, van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Kortrijk (rolnummer 5745);
- het arrest nr. 167/2014, uitgesproken op 13 november 2014 inzake de prejudiciële vragen betreffende artikel 31 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, gesteld door de Raad van State (rolnummer 5755).

– **Voor kennisgeving aangenomen.**

Instituut voor Gerechtelijke Opleiding

Bij brief van 14 november 2014 heeft de directeur van het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding, overeenkomstig artikel 41 van de wet van 31 januari 2007 inzake de gerechtelijke opleiding en tot oprichting van het Instituut voor gerechtelijke opleiding, aan de Senaat overgezonden, het jaarverslag voor 2013.

– **Ter Griffie gedeponeerd.**

Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

Bij brief van 26 november 2014 heeft de voorzitter van het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen en veiligheidsdiensten, overeenkomstig artikel 35, 1°, van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op de politie- en inlichtingendiensten en op het coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse, aan de Senaat overgezonden, het jaarverslag voor 2013.

– **Ter Griffie gedeponeerd.**

5833) ;

- l'arrêt n° 166/2014, rendu le 13 novembre 2014, en cause la question préjudicielle concernant l'article 36, §2, 3°, de la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises, posée par le Tribunal du travail de Courtrai (numéro du rôle 5745) ;
- l'arrêt n° 167/2014, rendu le 13 novembre 2014, en cause les questions préjudicielles relatives à l'article 31 des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, posées par le Conseil d'État (numéro du rôle 5755).

– **Pris pour notification.**

Institut de formation judiciaire

Par lettre du 14 novembre 2014, le directeur de l'Institut de formation judiciaire a transmis au Sénat, conformément à l'article 41 de la loi du 31 janvier 2007 sur la formation judiciaire et portant création de l'Institut de formation judiciaire, le rapport annuel pour 2013.

– **Dépôt au Greffe.**

Comité Permanent de Contrôle des services de renseignements et de sécurité

Par lettre du 26 novembre 2014, le président du Comité Permanent de Contrôle des services de renseignements et de sécurité a transmis au Sénat, conformément à l'article 35, 1°, de la loi organique du 18 juillet 1991 du contrôle des services de police et de renseignements et de l'organe de coordination pour l'analyse de la menace, le rapport d'activités pour 2013.

– **Dépôt au Greffe.**